

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Problematika pracovní migrace na příkladu
slovenské menšiny v České republice**

Lucie Nešlehová

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Lucie Nešlehová

Hospodářská politika a správa

Název práce

Problematika pracovní migrace na příkladu slovenské menšiny v České republice

Anglický název

Issue of labor migration on the example of the Slovak minority in the Czech Republic

Cíle práce

Diplomová práce je tematicky zaměřena na problematiku pracovní migrace, kterou sleduje na konkrétním příkladu slovenské menšiny v České republice. Hlavním cílem práce je získat odpověď na otázku, jaká je současná situace Slováků, kteří do ČR přicházejí z pracovních důvodů, zda dochází a jakým způsobem k jejich integraci do české společnosti a do jaké míry aktivně udržují svou slovenskou identitu. Práce dále mapuje situace migrace Slováků do České republiky obecně, snaží se vypořádat a popsat její trendy.

Metodika

První část práce je zhotovena formou literární rešerše. Pro druhou část práce byl realizován kvalitativní výzkum. Z jeho technik využívá sekundární analýzu a polostrukturované rozhovory, realizované na základě předem připravených scénářů. Diplomová práce je zakončena syntézou poznatků z obou částí, jejíž prostřednictvím jsou formulovány závěry.

Rozsah textové části

60 80 stran

Klíčová slova

Doporučené zdroje informací

BAŠTÝŘ, Ivo. a kol. Sociální důsledky vstupu České republiky do Evropské unie. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2005. ISBN 80 210 3722 9.

BOUŠKOVÁ, Petra. Pracovní migrace cizinců v České republice v 70. až 90. letech. 1998. MPSV. Dostupné na: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/azyl/integrace2/nks01/prispevek4.pdf>

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

HIRTLOVÁ, Petra, SRB, Vladimír. Slovensko-české vztahy po roce 1993: sborník z mezinárodní konference ARC – VŠPSV. Kolín: Nezávislé centrum pro studium politiky, 2005. ISBN 808687902X.

NOSKOVÁ, Helena. O původu Slováků v Čechách. PRAHA: Trilabit s.r.o, 2001. 242 s. ISBN 80-902681-1-0

Vedoucí práce

RNDr. Petr Kment, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2014

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan PEF ČZU

V Praze dne 27. 11. 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci " Problematika pracovní migrace na příkladu slovenské menšiny v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28. 11. 2014

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala RNDr. Petrovi Kmentovi, PhD., za odborné vedení a ochotu při zpracování diplomové práce, dále i respondentům, kteří se zapojili do rozhovorů v praktické části práce.

Problematika pracovní migrace na příkladu slovenské menšiny v České republice

Issue of labor migration on the example of the Slovak minority in the Czech Republic

Souhrn

Práce je tematicky zaměřena na problematiku pracovní migrace, kterou sleduje na konkrétním příkladu slovenské menšiny v České republice. Hlavním cílem je získat odpověď na otázku, jaká je současná situace Slováků, kteří do ČR přicházejí z pracovních důvodů, zda dochází a jakým způsobem k jejich integraci do české společnosti a do jaké míry udržují svou slovenskou identitu. V neposlední řadě si práce klade za cíl zachytit současné trendy v pracovní migraci u Slovenské menšiny na základě sekundární analýzy dat. První část práce je věnována teoretickému ukotvení tématu. Je zpracována formou literární rešerše. Druhá část práce je zhotovena formou kvalitativního výzkumu, z jehož technik využívá sekundární analýzu dat, která čerpá z již získaných dat. Další výzkumnou technikou užitou v práci jsou polostandardizovaná interview se zástupci české i slovenské strany. Interview probíhala na základě předem sepsaných scénářů. Scénáře byly dva, jeden pro české respondenty a jeden pro slovenské. Výsledkem práce je deskripce zjištěných dat, odpověď na výzkumné otázky a návrhy či opatření na budoucí vývoj této problematiky.

Summary

The thesis looks at labour migration issue and the author focuses on a specific example of the Slovak minority in the Czech Republic. The main goal is to describe the present situation of the Slovaks, their integration into Czech society and the consistency of their Slovak identity. Last but not least, the secondary data analysis, aimed at recent trends in this area, is a part of the thesis. The first chapter deals with theoretical points. It follows the formal rules of *recherché*. The other part of the thesis is based on a qualitative research and analysis the issue on secondary data. Considering the research methods, the author uses a semi-standardized interview with Slovaks and Czechs, built on prearranged scenarios. The scenarios differ according to the nationality of respondents. The thesis describes compiled data and hence answers the research questions defined above. The author also handles some suggestions or recommendations in view of an anticipated development.

Klíčová slova: pracovní migrace – Slováci v ČR – československé vztahy – národní identita – současnost – historie – analýza sekundárních dat - rozhovory

Keywords: labor migration – Slovak minority in ČR – czechoslovakia – national identity – present – history – analysis of secondary data - interviews

Obsah

1	ÚVOD	9
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	12
2.1	Cíl práce	12
2.1.1	Výzkumné otázky	12
2.2	Metodika	12
2.2.1	Sekundární analýza dat	13
2.2.2	Polostrukturované dotazování dle scénáře	15
3	TEORETICKÁ ČÁST	16
3.1	Migrace	16
3.2	Pracovní migrace	17
3.3	Historie pracovní migrace v České republice	18
3.4	Současnost pracovní migrace v České republice	20
3.5	Slováci v České republice	26
3.5.1	Současnost	26
3.5.2	Společná historie	27
4	PRAKTICKÁ ČÁST	33
4.1	Analýza sekundárních dat	33
4.2	Polostrukturovaná interview	44
4.2.1	Výzkumný vzorek	44
4.2.2	Scénáře interview	45
4.2.3	Analýza polostrukturovaných interview	47
5	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	56
5.1	Interpretace dat sekundární analýzy	56
5.2	Zhodnocení výsledků polostrukturovaného dotazování	57
5.3	Syntéza výsledků analýzy dat a interview	59
6	ZÁVĚR	61
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	63
8	PŘÍLOHY	66

Seznam grafů

Graf č. 1 : Zahraniční stěhování cizinců v letech 2001-2010.....	21
Graf č. 2 : Vývoj podílu slovenské národnosti na počtu obyvatel České republiky.....	27
Graf č. 3 : Emigrace a imigrace Slováků do České republiky.....	34
Graf č. 4 : Migrace Slováků podle pohlaví.....	36
Graf č. 5 : Počet udělených povolení k trvalému pobytu.....	37
Graf č. 6 : Počet narozených Slováků.....	38
Graf č. 7 : Počet slovenských studentů.....	39
Graf č. 8 : Celková zaměstnanost Slováků v ČR.....	40
Graf č. 9 : Slováci s živnostenským listem.....	41
Graf č. 10: Počet Slováků v evidenci Úřadů práce	42

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 : Migrace slovenského obyvatelstva.....	34
Tabulka č. 2 : Migrace z hlediska pohlaví.....	35
Tabulka č. 3 : Procentuální podíl Slováků v pracovních odvětvích.....	43
Tabulka č. 4 : Počty Slováků v jednotlivých zaměstnáních	43
Tabulka č. 5 : Soubor respondentů.....	45

1 ÚVOD

Oba fenomény, kterým se předložená diplomová práce věnuje, jsou v současnosti v České republice aktuálnější a diskutovanější, než dříve. Pracovní imigrace je kontroverzní téma pro mnoho českých obyvatel a ve spojení se slovenskou menšinou vytváří velice zajímavý podnět pro diskuzi a výzkum.

V posledních několika letech je patrné, že se čím dál více obyvatel České republiky staví k pracovní imigraci negativně. Panují zde neustálé obavy z nedostatku práce pro příslušníky české majority, na úkor zde žijících minorit. Mezi ně se od roku 1993 řadí i Slováci, do té doby čeští spoluobčané.

Práce je tematicky zaměřena na problematiku pracovní migrace, kterou sleduje na konkrétním příkladu slovenské menšiny v České republice. Hlavním cílem je získat odpověď na otázku, jaká je současná situace Slováků, kteří do ČR přicházejí z pracovních důvodů, zda dochází a jakým způsobem k jejich integraci do české společnosti a do jaké míry udržují svou slovenskou identitu. V neposlední řadě si práce klade za cíl zachytit současné trendy v pracovní migraci u Slovenské menšiny na základě sekundární analýzy dat.

Díky tomu, že je historie Česka a Slovenska opravdu provázaná a její propojení můžeme sledovat až do 9. století našeho letopočtu, byla vždy migrace obyvatelstva těchto států navzájem přirozená. Historie obou dnešních států se během 12. století několikrát protla, někdy se jednalo o krátkodobý akt, jindy spolupůřily jeden stát. V nejranějším období ještě nelze hovořit o národech či národní identitě, území bylo osídleno slovanskými kmeny, ale byl položen základ dlouhodobé spolupráce a společného vývoje, což nelze opomenout.

Vzájemnou migraci lze sledovat až do středověku, kdy se stěhovali zejména slovenští studenti do Prahy. Pracovní migrace byla zjištěna až o něco později, v době průmyslové revoluce. To bylo ještě za dob Rakousko-Uherska, proto tyto doby nejsou počítány do hlavních československých migračních vln. Ty jsou brány v potaz až po roce 1918, kdy vzniká první společný stát – Československo. Migrace probíhala tedy v rámci území celého státu zejména do průmyslových oblastí Čech a Moravy. Slováci se zde začali usídlvat i se

svými rodinami. Migrace probíhala i opačným směrem, mnozí čeští odborní pracovníci odcházeli na Slovensko za prací.

Zlomovým okamžikem byla Mnichovská dohoda v roce 1938, která státy rozdělila na Protektorát Čechy a Morava a Slovenský štát. Mnoho migrantů bylo nuceno vrátit se do své původní vlasti. Migrační toky byly obnoveny po skončení druhé světové války a odsunu sudetských Němců. Na území, kde Němci žili, se začaly usídlvat nové menšiny, a to zejména ta slovenská. V éře Československé socialistické republiky (dále jen ČSSR) nabírala migrace Slováků do Čech plné obrátky, stěhovali se za prací, studiem, rodinou. Po rozpadu ČSSR spousta Slováků na území České republiky zůstala a získala české občanství. Zrodila se tak nová identita lidí, kteří se necítili být jednoznačně ani Češi, ani Slováci. Slovensku byla udělena výhoda oproti ostatním potenciálním zahraničním pracovníkům, kdy oni nemuseli žádat o povolení k pobytu a obě země měly možnost zaměstnávat občany té druhé. Tato výhoda se stala vstupem České republiky do Evropské Unie nepotřebnou a podmínky pro slovenské pracovníky se staly stejnými, jako mají ostatní evropští imigranti.

Slovenská menšina však zůstává na území ČR nejdominantnější a nepočetnější. Každoročně se na české území stěhuje stále velké množství slovenských občanů. Jediné menšiny, které byly početnější než Slovensko, byly v minulosti Ukrajina a Vietnam, které jsou nyní na rozdíl od Slovenska na ústupu.

Z důvodů výše uvedených se práce věnuje právě slovenské menšině.

První část práce je věnována teoretickému ukotvení tématu. Je zpracována formou literární rešerše, kdy vychází především z těchto publikací: Helena Nosková: O původu Slováků v Čechách; Petra Boušková: Pracovní migrace cizinců v České republice v 70. až 90. letech; Ivo Baštýř a kol: Sociální důsledky vstupu České republiky do Evropské unie a český statistický úřad. Rešerše je zahájena vysvětlením základních pojmů vybrané tematiky, jako jsou migrace, pracovní migrace a její druhy, dále se zaměřuje na historii a současnost pracovní migrace v České republice a neposlední řadě popisuje historický vývoj Slováků v ČR.

Empirický výzkum pracuje s již zveřejněnými daty, která se tématu dotýkají, jedná se o data zveřejněná Českým statistickým úřadem. Druhou část výzkumu tvoří polostandardizovaná interview se zástupci české i slovenské strany.

Diplomová práce je členěna do 5 hlavních kapitol:

1 Úvod – představení tématu a předložené práce.

2 Cíle práce a metodika – v kapitole jsou stanoveny hlavní i dílčí cíle diplomové práce. Následuje seznámení s použitou metodikou a teoretické nastínění toho, co přesně bude v práci použito.

3 Teoretická část – okrajově jsou vysvětleny základní pojmy problematiky, krátký souhrn historie pracovní migrace v České republice, ale důraz je v této kapitole kladen především na současnou situaci problematiky. Současnost je stěžejní pro empirickou část práce, jelikož zde dochází k rozboru dat z výzkumů od roku 2000.

4 Praktická část – vlastní kvalitativní výzkum pomocí dvou metod. První je sekundární analýza dat a druhou pak polostandardizovaná interview.

5 Zhodnocení – rozbor výsledků praktické části. Kapitola shrnuje výsledky obou částí výzkumu a pokouší se odpovědět na stanovené výzkumné otázky

6 Závěr – shrnuje celou práci, co bylo zjištěno a jaké jsou možné přínosy práce do budoucna pro problematiku pracovní migrace slovenské menšiny.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zmapovat pracovní migraci slovenské menšiny do České republiky, na základě analýzy sekundárních dat a hloubkových rozhovorů s příslušníky slovenské minoritní i české majoritní skupiny. Výsledkem práce bude deskripce zjištěných dat, odpověď na výzkumné otázky a návrhy či opatření na budoucí vývoj této problematiky.

2.1.1. Výzkumné otázky

Hlavní výzkumné otázky předložené diplomové práce:

- Jaká je současná situace pracovní migrace Slováků do České republiky?
- Dochází k integraci slovenské minority do české společnosti?
- Je možné pozorovat nějaké trendy migrace Slováků do České republiky?
- Udržují si příslušníci slovenské minority svou slovenskou identitu?
- Jsou rozdíly ve vnímání české majority slovenskou minoritou a naopak?

Dílní výzkumné otázky:

- Má na migrace slovenského obyvatelstva vliv pohlaví migrantů?
- Cítí se být slovenští imigranti v České republice cizinci?
- Rozlišuje česká společnost pohled na pracovní migraci u cizinců podle země původu cizince?

2.2 Metodika

První část práce je zhotovena formou literární rešerše, kdy čerpá z odborných publikací, článků, webových stránek a jiných příspěvků, které byly v souvislosti s pracovní migrací do České republiky a slovenskou menšinou vydány.

Pro druhou část práce byl realizován kvalitativní výzkum¹. Z jeho technik využívá sekundární analýzu, která se opírá o již existující data a polostrukturované rozhovory, realizované na základě předem připravených scénářů. Rozhovory jsou vedeny se zástupci slovenské menšiny, zároveň i se zástupci české majority. Důraz je kladen na vzájemné vnímání se a otázku pracovní migrace a národní identity².

Diplomová práce je zakončena syntézou poznatků z obou částí, jejichž prostřednictvím jsou formulovány závěry.

2.2.1 Sekundární analýza dat

Sekundární analýzou se rozumí reanalýza původní dat jedné nebo více primárních studií. Klade si za cíl odpovědět na původní výzkumnou otázku použitím jiných metod, nebo odpovědět na nové otázky. Může být užita výzkumníkem, který se již na primární studii podílel, nebo tím, jež získal k datům z prvních studií přístup (Hendl, 2008).

V této práci je sekundární analýza aplikována na základě získaných dat z odborných publikací a zveřejněných dat Českým statistickým úřadem.

Přínos aplikace sekundárního výzkumu spočívá především v získání nových perspektiv a zároveň v umožňování se přizpůsobení měnícím se vizím výzkumníka o teorii. Je vhodná právě pro studenty, kteří mají časové i jiné možnosti realizovat sběr dat sami. Existuje několik strategií sekundární analýzy (Hendl, 2008):

- Analytická expanze – původní výzkumník analyzuje původní data s novými výzkumnými otázkami nebo pokračuje v jiné úrovni.

1 „Proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“ (Creswell in Hendl, 2008, s. 48)

2 „Národní identita bývá definována několika klíčovými parametry: jazykem, historií, územně a sebeuvědoměním“ (SEIDLOVÁ, Adéla. Česká národní identita. *SOCIOweb* [online]. 2003 [cit. 2014-06-09]. Dostupné z :<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=130&lst=106>)

- Retrospektivní interpretace – noví výzkumníci zkoumají nové nebo dosud neobjasněné otázky.
- Rozšiřující vzorkování – na základě několika různých výzkumů jsou navrhovány obecnější teorie.
- Křížová validizace – navrhování nových hypotéz nebo verifikace či falzifikace vlastních výsledků na základě již realizovaných výzkumů ve vztahu k vlastním datům.
- Indukce „od stolu“ – vhodná pro výzkumníky, kteří jsou lepší v rozvoji teorií než ve sběru dat. Při stanovení teorie je využívána metoda indukce a abdukce³.

Použití sekundární analýzy závisí na dobré znalosti terénu a zkoumané problematice. Je velice důležité, aby výzkumník znal kontext dané studie. U studií zaměřených na fenomény, biografické studie a zakotvené teorie nehraje tento požadavek tak velkou roli jako u studií jiných. Kromě informací o sekundárním výzkumu by měla daná práce zahrnovat i údaje o primárním výzkumu, tzv. popis, jak primární data vznikala a jakých výsledků dosáhla. (Hendl, 2008)

V předložené diplomové práci je z vyjmenovaných strategií sekundární analýzy užitá kombinace několika z nich, jsou to: retrospektivní interpretace, rozšiřující vzorkování a indukce „od stolu“.

Analýza je zpracována na základě několika studií, které každá sama o sobě zkoumá jiné údaje, než výzkum této práce. Snahou je na základě více různých studií odpovědět na výzkumné otázky a pokusit se nastínit teoretický koncept pro danou problematiku.

³ Abdukce = odvození na základě vnějšího vysvětlení (ABZ slovník cizích slov. *ABZ slovník cizích slov* [online]. [cit. 2014-06-09]. Dostupné z : <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/abdukce>)

2.2.2 Polostrukturované dotazování dle scénáře

Dotazování tvoří jednu z hlavních metod kvalitativního zkoumání, umožňuje naslouchat vyprávění zkoumaných osob, klást otázky a především na ně získávat odpovědi. (Hendl, 2008)

V práci je použito polostrukturované dotazování na základě připraveného scénáře. Polostrukturované interview je jakousi střední cestou mezi dotazováním s pevně danou strukturou otázek a uzavřenými odpověďmi a volnými rozhovory, které nemají strukturu pevně danou, jedná spíše o volné vyprávění subjektu. (Hendl, 2008)

Výhodou tohoto typu dotazování, je možnost výzkumníka se opírat o předem připravená témata či otázky, které chce výzkumník zodpovědět. Zároveň má stále možnost použít sondážní otázky dle situace, případně otázky přeformulovat. Přípravu seznamu otázek či témat, která je nutné v interview probrat umožňuje scénář, nebo jak jej nazývá (Hendl, 2008), návod. Návod zajistí, že se dostane na všechna jím požadovaná témata. Pořadí jednotlivých okruhů si určuje výzkumník sám. Poskytuje tazateli možnost vést dle potřeby rozhovor strukturovaněji, ale zároveň mu může poskytnout volnější prostor pro vyjádření.

Schéma scénáře je optimální rozvrhnout do několika vedlejších témat (operujeme s tím, že jsme stanovali jedno hlavní). Ke každému tématu jsou pak sepsány okruhy otázek, které je třeba uspořádat do vhodného pořadí. Ideální je umístit citlivá a nejdůležitější témata ke konci rozhovoru. Zároveň je žádoucí promyslet si předem i sondážní otázky. (Hendl, 2008).

Vzhledem k realizaci interview se zástupci dvou odlišných skupin, bylo dotazování vedeno na základě dvou scénářů. Základní témata byla stejná, ale v některých aspektech bylo nutné je rozlišit. U slovenské menšiny je kladen důraz na důvod a délku žití v České republice a u českých respondentů je naopak zjišťován názor na pracovní migraci v České republice.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Migrace

Migrace je jednou z forem mechanického pohybu obyvatelstva. Ministerstvo vnitra České republiky definuje migraci jako: *“přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje.”* (Ministerstvo vnitra České republiky. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-06-09]. Dostupné z :<http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>)

Migraci dále rozlišujeme na dva základní typy dle toho, jestli je směřována směrem ven z daného státu, nebo dovnitř. První z nich, tedy migrace ven je nazývána emigrací, již ministerstvo vnitra vysvětluje takto: *„změna místa pobytu směrem z území domovského státu; emigrace je procesem, při němž obyvatelé opouštějí své domovské státy s cílem usídlit se v zahraničí”*. (Ministerstvo vnitra České republiky. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-06-09]. Dostupné z :<http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>)

Opakem je pak imigrace neboli: *„změna místa pobytu směrem na území jiného než domovského státu; imigrace je procesem při němž se na území států usídlují cizinci”*. (Ministerstvo vnitra České republiky. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-06-09]. Dostupné z :<http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>). Právě imigraci do České republiky se tato práce věnuje.

Kromě těchto dvou hlavních vymezení migrace je třeba se zaměřit také na možné důvody migrace, které samotnému procesu předcházejí. Jak upozorňuje Bridget Anderson (2001), migrace je složitější fenomén, ve kterém je třeba se soustředit i na další aspekty, které jej ovlivňují: *„Migrační procesy nejsou izolované jevy a migrace je pouze jednou ze vzájemně protopených vazeb mezi dvěma či více místy. Migrační toky z důvodu svých neustálých změn a vývoje ovlivňují směnu zboží, služeb, financí a práce. Skutečný dopad migrací lze pochopit*

pouze tehdy, pokud jsou brány v potaz i ostatní aspekty, jako jsou rozvoj, ekonomické změny, obchod, oblasti sociální politiky, kulturní výměna, vztahy mezi pohlavími, bezpečnostní záležitosti atd.“⁴

Na konci 20. století dominují mezi příčinami migrace zejména ekonomické faktory. Tím nejvýznamnějším ekonomickým faktorem je pak snaha dosáhnout vyššího platového standardu a celkové životní úrovně. Do roku 1989 převládaly proti tomu důvody náboženské, politické, válečné (Baštýř, 2005). Zvláště uvedená převládající příčina migrace je druhým stěžejním tématem diplomové práce.

3.2 Pracovní migrace

Jak již bylo zmíněno, právě vidina zvýšení životní úrovně a platu motivuje k migraci nejvíce lidí.

Pracovní migraci dále Baštýř rozděluje (2005) podle charakteru potenciálních migrantů a forem výkonu zaměstnání v zahraničí na následující typy:

1. Migrace pobídková

Migrace, kdy jsou specialisté ekonomicky méně vyspělé země vyzváni do země, která má životní standart vyšší. Většinou se jedná o dlouhodobou až celoživotní migraci, čímž v původní zemi dochází k odlivu domácí pracovní síly.

2. Poptávková migrace

Na rozdíl od pobídkové migrace, migrant přichází do cílové země z vlastní iniciativy. V cílové zemi pak důsledkem tohoto typu migrace hrozí masový příliv levných pracovníků, což ovlivňuje i růst nezaměstnanosti.

4 “Migration processes are not isolated phenomena and migration is only one of an interconnected set of linkages between two or more places. Migration flows are a vital element in an ever changing and mutually affecting pattern of exchange of goods, services, finance and labour. Their real impact can only be understood if other aspects such as development, economic change, trade, social policy matters, cultural exchange, gender relations, security matters etc. are also taken into account”(ANDERSON, 2001, s . 2)

3. Migrace pobytová

Tou je nazývána migrace, kdy se migrant chce dlouhodobě či natrvalo změnit místo svého pobytu, práce a života. Důležitým prvkem je zde příjmový rozdíl mezi oběma zeměmi, kdy má tento rozdíl pomoci v začátcích v nové zemi, tj. počáteční výdaje. Aby se mohlo o příjmovém rozdílu hovořit, musí být reálný příjem v zahraničí minimálně dvojnásobný než v domovské zemi.

4. Migrace dojížděková, nebo-li pendorská

Jak vyplývá z názvu, jedná se o takovou situaci, kdy migrant nemění zemi pobytu, ale dojíždí do druhé země. Dojíždět může každodenně či týdně, kdy jezdí do domovské země na víkendy. Většinou tento typ bývá zároveň pobídkovou migrací. Motivem dojíždění mohou být tři faktory – mzda vyspělé cílové země, výhodný přepočtení mzdy směnným kurzem na měnu mateřské země a kupní síla přepočtené mzdy v cenové hladině mateřské země.

3.3 Historie pracovní migrace v České republice

Po roce 1989 se migrace do České republiky stala běžnou záležitostí a nedílnou součástí moderních dějin. Historie pracovní migrace v české republice sahá však mnohem dále. Celé 20. století bylo na migrace bohaté, zejména díky oběma světovým válkám docházelo k četným přesunům obyvatelstva z ekonomických důvodů.

Poválečné migrace se Československa dotýkaly velkou měrou a to oběma směry – ze země i do země. Imigrace se týkala především lidí z vnitrozemí a reemigrantů⁵, emigrace naopak minoritních skupin na území země. (Nosková in Hirtlová, 2008)

Pracovní migrace v době bývalé ČSSR byla zejména ve znamení pracovníků ze sousedních států – Polska a Maďarska (výjimkou ale nebyli ani pracovníci z vzdálenějších zemí). Migrace té doby byly založeny na systému plánovaného hospodářství⁶. Principem

⁵ = návrat emigrantů do vlasti (ABZ slovník cizích slov. *ABZ slovník cizích slov* [online]. [cit. 2014-06-09]. Dostupné z : <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/reemigrace>)

⁶ “*Ekonomika státu začala být řízena centrálně na základě celostátního hospodářského plánu. Základním ekonomickým zákonem byl pětiletý plán, jemuž se podřizovalo hospodářství celé země.*” (JERENÁLOVÁ, Ivana. Vývoj české ekonomiky. In: *Vývoj české ekonomiky* [online]. 2011 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z :<http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Ekonomicka-fakta/Vyvoj-ceske-ekonomiky>)

fungování byly mezivládní dohody, které měly zabránit nedostatku pracovních sil. Mimo tyto dohody existovaly také obchodní smlouvy, které umožňovaly zaměstnávání cizinců, smlouvy se obvykle týkaly stavebních profesí a po dokončení práce se zaměstnanci vraceli zpět do domovské země. (Boušková, 1998)

Změna režimu v roce 1989 způsobila přehodnocení dosavadního systému pracovní migrace. Dosud platné dohody byly v roce 1990 ukončeny, vyjma již probíhajících zakázek a dohod, které měly být starých podmínek ještě dokončeny. Vzhledem k nemožnosti dokončení pracovních závazků musela nakonec vláda České a Slovenské Federativní Republiky (dále jen ČSFR) poskytnout humanitární pomoc a vytvořit nová pracovní místa pro vietnamské pracovníky (v roce 1990 byla největší zahraniční skupina právě vietnamská, na českých učilištích studovali vietnamští studenti). Ti však pracovní poměry brzy ukončili a vrátili se zpět do své vlasti, případně do jiných států. Někteří také zažádali o pobyt v ČSFR z rodinných důvodů. (Boušková, 1998)

Nejvýznamnějším mezníkem v migraci na území České republiky, byla možnost cestovat takřka po celé Evropě. Tím se odstartovaly nové migrační toky. Česká republika se tak stala zemí cílovou i tranzitní, tj. průjezdní při migraci do jiných evropských zemí. Nově bylo také třeba zavést usměrňovací opatření pro zaměstnávání cizinců v České republice⁷. (Boušková, 1998)

Občané Slovenské republiky měli po roce 1992 jiné podmínky než ostatní cizinci a byli zaměstnáváni na základě Smlouvy mezi oběma republikami, kdy není třeba povolení k pobytu a je možné vzájemně zaměstnávat občany obou zemí⁸. Zůstává ale povinnost zaměstnavatele přihlásit každého slovenského pracovníka na místní Úřad práce. Smlouvy o zaměstnávání uzavírá Česká republika i s dalšími státy, umožňuje tak regulovat imigraci a získávat přístup na zahraniční trhy práce. Každá smlouva však není uzavírána se stejnými

⁷ Zákon č. 1 /1991 Sb. o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého cizinci nebo osoby bez státní příslušnosti mohou být zaměstnání na území České republiky za předpokladu, že jim bylo uděleno povolení k zaměstnání a povolení k pobytu. (Boušková, 1998)

⁸ Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o vzájemném zaměstnávání občanů č. 227/1993 Sb. (Boušková, 1998)

podmínkami, vždy je kladen důraz na politické či ekonomické zájmy České republiky. (Boušková, 1998)

Po vstupu České republiky do Evropské unie (dále jen EU) v roce 2004, je zaměstnávání pracovníků ze zemí EU jednotné. Smlouva mezi Českou a Slovenskou republikou ztrácí na významu. Zvýhodnění nejsou již občané žádného ze států EU, jen stále platí povinnost, hlásit každého zahraničního pracovníka na Úřadu práce.

3.4 Současnost pracovní migrace v České republice

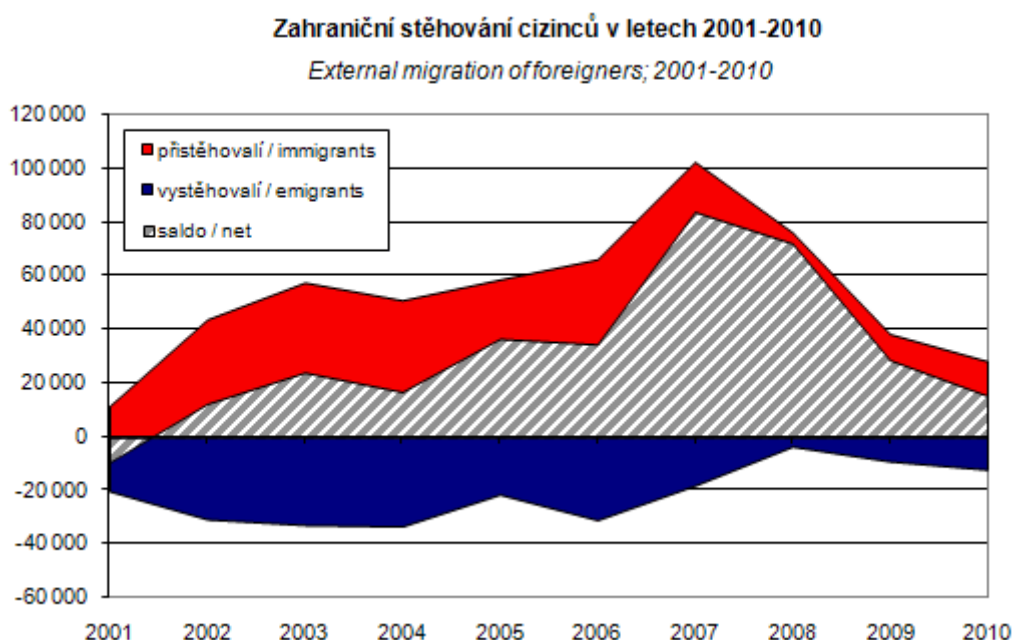
Po roce 2004 sice pracovní migrace do České republiky zaznamenala velký vzestup, ale již od roku 2008 počet cizinců dále neroste. Největší přistěhovalecká vlna probíhala v letech 2005-2008. V posledních letech tak spíše stagnuje, ale také se mění i složení cizinců imigrujících na území České republiky. Vliv je připisován zejména důsledkům ekonomické krize a částečnému omezení pracovních povolení pro občany zemí mimo EU. Klesají tak počty přistěhovalců ze zemí jako je Ukrajina, Vietnam a Moldavsko, které byly dosud v pracovní migraci dominantní. Naproti tomu přibývá imigrantů ze zemí Evropské unie, zdrojovou zemí se stává právě Slovensko, kterému je prorokována vize, že mohou v letošním roce (2014) dosáhnout až 40 % hranice cizinců na území České republiky. (Polovina cizinců v ČR má trvalý pobyt. In: *Polovina cizinců v ČR má trvalý pobyt* [online]. 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/polovina_cizincu_v_cr_ma_trvaly_pobyt_20140213)

Důsledkem ustálení cizineckého obyvatelstva roste také počet získaných trvalých pobytů. Velká část osob dosáhla pětiletého přechodného pobytu, čím splnila podmínku pro zažádání o trvalý pobyt. Růst získání trvalého pobytu se týká spíše příslušníků států mimo EU, pro občana Evropské unie není trvalý pobyt tolik žádoucí, jelikož nepředstavuje markantní změnu v jejich statusu. (Polovina cizinců v ČR má trvalý pobyt. In: *Polovina cizinců v ČR má trvalý pobyt* [online]. 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/polovina_cizincu_v_cr_ma_trvaly_pobyt_20140213)

Většina cizinců je koncentrována v hlavním městě Praze, odhadována je více než třetina (kolem 37%), což vytváří 13% všech obyvatel Prahy. Slovenská menšina má v Praze 27% všech zástupců, kteří žijí v České republice (Polovina cizinců v ČR má trvalý pobyt. In: *Polovina cizinců v ČR má trvalý pobyt* [online]. 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/polovina_cizincu_v_cr_ma_trvaly_pobyt_20140213)

Z grafu č. 1 vyplývá, že od roku 2001 do roku 2003 byl poměr imigrantů a emigrantů poměrně vyrovnaný.

Graf č. 1 : Zahraniční stěhování cizinců v letech 2001-2010

Zdroj: Český statistický úřad (<http://www.czso.cz/csu/cizinci.ns>)

Od roku 2004 počet imigrantů začíná emigranty značně převyšovat. Nejvyšší rozdíl pak je možné pozorovat v roce 2008. Jak již bylo zmíněno, od tohoto roku imigrace lehce stagnuje, čili opět se zde naráží na skutečnost, že největší vlna imigrace do České republiky probíhala v letech 2004-2008.

Slovensko má sice největší národností menšinu na území České republiky, ale nebylo vždy v posledních letech zároveň tou, která se nejvíce přistěhovala. V sledovaných osmi letech, tedy od roku 2003 do roku 2010, dominovala vždy ukrajinská menšina. Její každoroční přírůstek měl od roku 2003 do roku 2007 stoupající tendenci, kdy v roce 2003

imigrovalo do ČR 15 490 Ukrajinců a v roce 2007 dokonce 39 572. Od roku 2008 nastává zlom a každoroční čísla začínají klesat, v roce 2009 imigrovalo jen 8 084 příslušníků ukrajinské menšiny a v roce 2010 dokonce jen 3476. Na druhém místě se ve stejných letech až do roku 2009 objevuje slovenská menšina. Ta poprvé nad ukrajinskou převládá v roce 2010, kdy se do Čech nastěhovalo 5086 Slováků. Třetí místo se stejnou růstovou křivkou jako Ukrajina zaujímá Vietnam. (Zahraniční stěhování cizinců podle státního občanství, top 25 - v letech 2003-2010. In: *Zahraniční stěhování cizinců podle státního občanství, top 25 - v letech 2003-2010* [online]. [cit. 2014-09-03]. Dostupné z :[http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/420044445E/\\$File/c02r02.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/420044445E/$File/c02r02.pdf)).

V důsledku ekonomické krize a jejích dopadů na situaci na trhu práce v České republice dochází v letech 2010 a 2011 k stagnaci celkového počtu cizinců legálně pobývajících na území České republiky. Zatímco až do roku 2008 a zejména v období 2006 – 2008 Česká republika zaznamenávala poměrně vysoké meziroční přírůstky zejména ekonomicky motivované migrace, od roku 2009 se růst nově příchozích cizinců výrazně omezil a poprvé byl ve více než desetiletém období v celkovém počtu cizinců s povoleným pobytem v České republice zaznamenán meziroční pokles. Tento trend přetrvával i v roce 2010 a 2011. (Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců Společné soužití 2012. In: *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců Společné soužití 2012* [online]. [cit. 2014-09-03]. Dostupné z :[http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/0E0030F05E/\\$File/USNESEN%C3%8D_VL%C3%81DY_%C4%8CR_ze_dne_4.1.2012_%C4%8D._6_k_Postupu_p%C5%99i_realizac.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/0E0030F05E/$File/USNESEN%C3%8D_VL%C3%81DY_%C4%8CR_ze_dne_4.1.2012_%C4%8D._6_k_Postupu_p%C5%99i_realizac.pdf)).

Srovnání poměru odlivu českých zaměstnanců s přílivem těch zahraničních dopadá v letech 2001-2004 ve prospěch zahraničních pracovníků. Češi v zahraničí vydělávají sice každoročně o něco více než v předchozím roce (maximálně však tvoří 1,4 % mezd a platů v sektoru domácností), ale cizinci v ČR vydělají dvakrát více. Zároveň jsou náklady na ně asi trojnásobně vyšší. Tedy bilance pro ekonomiku České republiky není příznivá.

Největší množství peněz ze zahraniční práce připadá pro českou ekonomiku z Německa, kam za prací migruje nejvíce Čechů. Další země, do kterých je zájem Čechů o práci

v zahraničí soustředěvan, jsou Rakousko, Velká Británie a Itálie. Nejvyšší úroveň vystěhovalých Čechů byla dosažena v roce 1993. Od té doby čísla mírně klesala, až do roku 2003, který se vyrovná číslům z roku 1994.

Rozboru jednotlivých aspektů pracovní migrace slovenské menšiny je věnována samostatná kapitola v praktické části diplomové práce. Analýza podrobněji rozebere demografické údaje, vývoje migrace, čísla a pokusí se na základě interpretovaných výsledků nastínit obecnější teorii, či teorie. K tomu dopomohou i interview s příslušníky slovenské menšiny i české skupiny.

(Z ČR odchází na mzdách výrazně více peněz, než přichází. In: *Z ČR odchází na mzdách výrazně více peněz než přichází*[online]. [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta06030404.doc>)

Problematika pracovní migrace je v České republice upravována několika zákony, kdy hlavním je Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů⁹, který prošel posledními změnami k 1. 1. 2014. Novela byla 6. 5. 2014 podepsána prezidentem republiky Milošem Zemanem. Nejdůležitější změny, které s sebou novela nese, se týkají možnosti snazšího zapojení se do pracovního procesu pomocí tzv. Zaměstnaneckých karet, kdy se budou cizinci moci ucházet o volné pracovní místo vyhlášené pracovním úřadem a nebudou již muset žádat o povolení k pobytu¹⁰. Jsou zde ovšem různé výjimky, kdy může být vyhlášené pracovní místo z evidence odstraněno, např. z důvodu, kdy zaměstnavatel nabízející místo obdržel v posledním roce pokutu za nelegální zaměstnávání, nebo pokud lze dané pracovní obsadit jinak. (ČIŽINSKÝ, Pavel. Analýza: Nová úprava pracovní migrace cizinců do ČR. In: *Migraceonline.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/analyza-nova-uprava-pracovni-migrace-cizincu-do-cr>)

9 Plné znění zákona dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx>

10 “Zaměstnavatel ohlásí krajské pobočce Úřadu práce ČR dle § 37 zákona o zaměstnanosti volné pracovní místo a současně vysloví souhlas, aby toto místo bylo zařazeno do evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty dle § 37a zákona o zaměstnanosti Pokud toto volné místo nebude do 30 dnů obsazeno, zařadí Ministerstvo práce a sociálních věcí toto pracovní místo do zmíněné evidence a cizinec může podat žádost o zaměstnaneckou kartu na toto pracovní místo.” (ČIŽINSKÝ, Pavel. Analýza: Nová úprava pracovní migrace cizinců do ČR. In: *Migraceonline.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/analyza-nova-uprava-pracovni-migrace-cizincu-do-cr>)

Zaměstnanecká karta má být sloučením zelené karty a dlouhodobých víz za účelem zaměstnání. Zachovávají se některé výjimky, kdy bude ponecháno povolení k zaměstnání místo karty, jedná se o případy typu sezónní práce, azyl či mezinárodní ochrana, povolení k pobytu za účelem podnikání, vyslání pracovníka zahraničním zaměstnavatelem do ČR apod. Hlavní novinkou je způsob rozhodování o vydání těchto karet. O tom bude rozhodovat Ministerstvo vnitra ČR na základě správního řízení. Mimo jiné tato skutečnost přináší nově možnost odvolat se ke Komisi pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců a i proti případnému negativnímu rozhodnutí této komise. Podpůrci zaměstnaneckých karet tvrdí, že tím ubydu mnohdy nevěrohodná odůvodnění zamítnutí dlouhodobých pracovních víz. Dalším pozitivem může pro zahraniční pracovníky být skutečnost, že zaměstnanecké karty budou vydávány na dobu platnosti pracovní či jiné smlouvy. Tato doba může být sice max. dva roky, ale oproti bývalým stále se prodlužujícím pracovním vízům, je to zcela jistě velký obrat k lepšímu.

Pokud by však pracovník měl být po dobu platnosti přeřazen na jinou pracovní pozici, nebo chtěl rozšířit zaměstnání o další i částečný úvazek, je toto možné pouze na základě souhlasu Ministerstva vnitra. V případě prodlužování karty, má zaměstnanec možnost ucházet se o všechny nabídky práce, které jsou vhodné pro uchazeče o zaměstnaneckou kartu a jsou vypsané příslušným pracovním úřadem. Ten se hájí proti případnému přesycení zahraničních uchazečů vydáním stanoviska, že není možné povolit zaměstnávat další cizince. Toto stanovisko je platné.

Rušení karet může být na základě skončení doby pracovního poměru, ať už z jakéhokoliv důvodu. Pokud bylo důvodem ukončení propuštění ze strany zaměstnavatele či konec pracovního poměru, má cizinec nárok na hledání nového zaměstnání po dobu tří měsíců. Pokud ale skončil pracovní poměr jeho příčinou, ať už porušením smlouvy nebo dobrovolnou výpovědí, nemá pracovník nárok na hledání nového zaměstnání.

Nově se také rozšiřují kategorie cizinců, kteří budou moci vykonávat pracovní činnost bez pracovního povolení (dotýká se téměř všech cizinců na českém území, kteří mají dlouhodobý pobyt za účelem sloučení rodiny). Další změnou, kterou novela přináší je restrikce vstupu

některých cizinců na trh práce, toto opatření zahrnuje například studenty jiné formy studia, než je prezenční.

Novela má jako každá jiná své zástupce i odpůrce, jejich postoje je třeba nastínit jako zdůraznění nejdůležitějších bodů novely. Nejvíce kritiky je spouštěno na fakt, že bude téměř celou problematiku zaměstnávání cizinců řídit Ministerstvo vnitra ČR. Panuje strach z průtahů správních řízení ohledně vydávání zaměstnaneckých karet. Dalším rizikem může být skutečnost, že oproti tomu, kolik ministerstvu přibude povinností a práv, nenavyšují se jeho personální kapacity, tedy vše bude trvat déle. (ČIŽINSKÝ, Pavel. Analýza: Nová úprava pracovní migrace cizinců do ČR. In: *Migraceonline.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/analyza-nova-uprava-pracovni-migrace-cizincu-do-cr>)

Pozitivní přínosy se zdají být zejména pro zahraniční pracovníky. Tím, že bude proces vydávání karet veden přes správní řízení, lze očekávat zlepšení kvality práce a rozhodování úředníků a celkové administrace. Systém by se tak mohl stát přehlednějším a spravedlivějším. Dalším pozitivem může být do jisté míry fakt, že již není třeba podávat více žádostí, ale pouze tuto jednu o zaměstnaneckou kartu. Zelená karta by měla být zrušena, oproti tomu se nebude rušit modrá karta, která slouží k zaměstnání vysoce kvalifikovaných cizinců v ČR, ta vy měla zůstat v platnosti. (Místo zelené karty zaměstnanecká: jednodušší život pro cizince. In: *Místo zelené karty zaměstnanecká: jednodušší život pro cizince* [online]. 2014. vyd., 2014 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : <http://www.mpsv.cz/cs/17627>)

Neméně důležitým přínosem novely je zjednodušení práce pro úřady i zaměstnavatele, zavedení karty by mělo zajistit úbytek části agendy, která je pro vydání povolení k zaměstnání nutná. (Místo zelené karty zaměstnanecká: jednodušší život pro cizince. In: *Místo zelené karty zaměstnanecká: jednodušší život pro cizince* [online]. 2014. vyd., 2014 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : <http://www.mpsv.cz/cs/17627>)

Samotné pracovně-právní vztahy se pak řídí zákoníkem práce¹¹ a dalšími souvisejícími předpisy, ale platí výjimka pro mezistátní či mezivládní dohody, v nichž mohou být odlišnosti od českých zákonů.

3.5 Slováci v České republice

3.5.1 Současnost

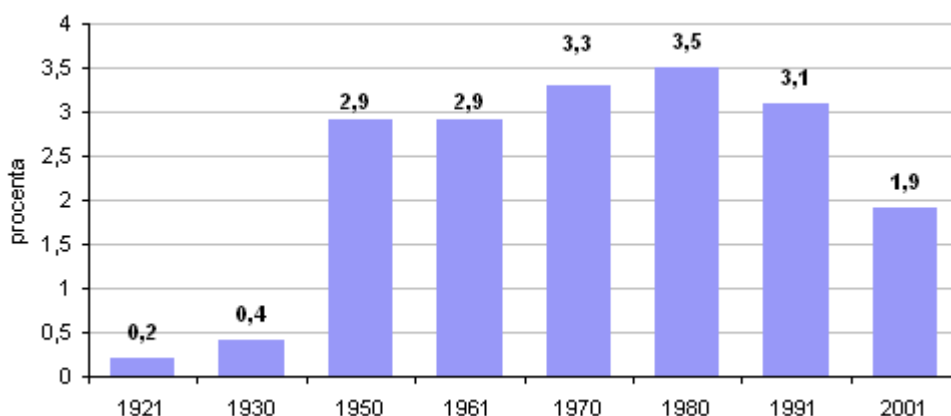
V současnosti pracuje v České republice 1/3 třetina slovenských emigrantů, kteří opustili Slovensku kvůli práci. (Katuninec in Hirtlová, 2008)

Dalšími cílovými zeměmi jsou Maďarsko a Velká Británie. Celkem je těchto emigrantů celkem okolo 250 000. Kromě absence jazykové bariéry, či velké blízkosti a rodinných vazeb, je dalším důvodem emigrace Slováků do Čech fakt, že čeští zaměstnavatelé akceptují slovenské vzdělání a praxi. (Katuninec in Hirtlová, 2008)

Většina Slováků, žijících na území České republiky má také trvalý pobyt (asi 94% Slováků žijících na českém území) a české státní občanství (86%). Počet obyvatel, hlásících se ke slovenské národnosti však stále ubývá, hlavním důvodem je, že se při sčítání lidu hlásí k české národnosti. Jak je patrné z grafu č. 2 nejvyššího podílu v počtu obyvatelstva České republiky, měli Slováci v období let 1950-1991, což byla doba, jak již bylo zmíněno, bohatá na velké migrační proudy, zejména do průmyslových oblastí kvůli práci. Výsledek tedy není nijak překvapivý. Od vzniku dvou samostatných států se tento podíl rapidně snížil, ale stále tvoří slovenská menšina téměř dvě procenta české populace, což není zanedbatelná hodnota vzhledem k faktu, že většina průmyslových lokalit již není aktivní.

¹¹ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (BARNETOVÁ, Jitka. Zaměstnávání cizinců: se zaměřením na veřejnou vysokou školu). In: *Zaměstnávání cizinců* [online]. 2011 [cit. 2014-11-10]. Dostupné z : http://www.psup.cz/centrum/upload/soubory/text_k_prednasce.pdf

Graf č. 2 : Vývoj podílu slovenské národnosti na počtu obyvatel České republiky

zdroj: Český statistický úřad (http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/slovenska_narodnost)

Zajímavostí se jeví fakt, že největší procentuální podíl na národní struktuře obyvatelstva ČR, mají Slováci v okrese Karviná. Tuto skutečnost lze zdůvodnit díky nevelké vzdálenosti od československých hranic a přítomnosti dolů, které zaměstnávali velký počet pracovníků.

Dále je třeba vymezit historické souvislosti propojení dnešní České a Slovenské republiky.

3.5.2 Společná historie

Společné dějiny sahají až do doby osídlování Střední Evropy Slovany v 5. a 6. století našeho letopočtu. V tuto dobu sice ještě nelze hovořit o nějakém českém či slovenském povědomí, ale území obou dnešních států bylo v té době propojené a obydlené slovanskými kmeny. Dalším mezníkem bylo propojení Pribinovy nitranské říše s Velkomoravskou říší v 9. století. (Slováci v České republice. *CzechKid* [online]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z : <http://www.czechkid.cz/si1380.html>)

K společným historicky významným událostem docházelo neustále, například v letech 1271-1277 byl bratislavský hrad pod vládou českého panovníka, Přemysla Otakara II. V době husitských válek se bojovalo i na slovenském území, ne v takové míře jako v českých zemích, ale boje proti vládě Zikmunda Lucemburského, byly zaznamenány i zde. Významnou osobnost společných dějin představoval Jan Jiskra, jež byl Čech, který na Slovensku hájil zájmy krále Ladislava Pohrobka (po smrti Zikmunda Lucemburského).

Působil ve slovenských zemích se svou družinou přes dvacet let, což ovlivnilo šíření českého jazyka na Slovensku. V letech 1490 až 1526 byly obě země pod vládou společného panovníka, nejprve jím byl Ladislav Jagellonský a po něm jeho syn, Ludvík Jagellonský. Vývoj obou zemí byl však i přes tuto skutečnost rozdílný, Slovensko bylo spojeno více s Uherskem a české země zase s Rakouskem. Rod Habsburků, který ve vládnutí vystřídal Jagellonce, držel mezi Českem i Slovenskem striktní hranici. Rozdíly mezi oběma státy byly v nejednotných podmínkách. Slovensko bylo součástí uherského království a jeho vliv byl značný. České země oproti tomu měly své hlavní město, Prahu a další pro stát důležité objekty, jakou byla vlastní univerzita, podporující českou vzdělanost a kulturu. Díky tomu je možné již v době pozdního středověku evidovat první migrace Slováků na české území, většinou se jednalo o migrace za studiem. I když by se mohlo zdát, že byli díky tomuto faktu Slováci v Česku jen jako jacísi druhořadí obyvatelé, ale díky velkému vlivu slovenských osobností, které českým zemím daly hodně, bylo jejich postavení významné. (Nosková, 2001)

17. a 18. století se neslo ve znamení obousměrné náboženské migrace – nejprve přicházeli na Slovensko čeští katoličtí duchovní, v pozdější době pak byli posíláni ze Slovenska do Čech představitelé kalvinismu, aby zde spravovali nové sbory. (Nosková, 2001)

Velký zlom nastává s národním obrozením, kdy se v obou národech začalo probouzet národní vědomí. Počátek lze datovat už na konec 18. století. Čeští i slovenští vzdělanci si začali uvědomovat blízkost jazykovou i etnickou a navzdory politické odlišnosti si uvědomovali podobnost obou kultur. Byla tak vytvořena idea slovanské národnosti. I přesto se obrození diferencovalo na českou i slovenskou větev. Mezi Slováky byly dvojí stoupenci – katolicky založení Slováci, jež inklinovali v slovenské jednotě a druzí - evangelíci, jež podporovali československou ideu. Postupně československé vztahy ochabovaly, jelikož se po polovině 19. století zformovala spisovná slovenština, čímž se Slováci odklonili od užívání biblické češtiny. Mimo vytvoření spisovné slovenštiny ovlivnilo ochladnutí československých vztahů vytvoření rozdílných politických programů, které byly sestaveny dle individuálních požadavků obou zemí. Události, které způsobily nový zájem o obnovení česko-slovenské ideji, byly zejména zlepšení postavení českých zemí v rámci Rakousko-Uherska a naopak zhoršení slovenské situace vyvolané maďarským nápirem. Vzájemné

vztahy byly zesíleny hlavně koncem 19. století, kdy se velké množství Slováků stěhovalo do Čech a zejména pak do Prahy, důvodem už i kromě studia byly pracovní příležitosti. Vznikaly také první slovenské spolky. Významným zástupce byl spolek slovenských studentů v Praze – DETVAN, a organizace Československá jednota, která zaštiťovala česko-slovenské vztahy až do první světové války. Zaměřovala se především na slovenské studenty a jejich přijímání do českých škol, od učilišť, přes gymnázia a vyšší školy. V případě potřeby jim poskytovala také finanční podporu. Studenti nebyli jedinou skupinou slovenských migrantů do Čech, jednalo se také o pracovníky, zejména sezónní. Oblasti pracovní migrace, kterých se to týkalo, byly zemědělské, hornické, řemeslné, stavební a průmyslové pozice. (Nosková, 2001)

První světová válka rozpochovala rozpad Rakousko-Uherska a dala tak možnost pro vznik nástupnických států. Osud Česka a Slovenska nebyl jednoznačný. Jedna z teorií byla i připojení Slovenska k Rusku, spojení Česka s Polskem, samotný český stát a nakonec Československo. Poslední varianta byla podporována jak zahraničím, tak i českými a slovenskými krajaní v zahraničí. Československá republika nakonec vznikla po konci války, konkrétně 28. října 1918. Stát byl vytvořený uměle a hovoří se o něm jako o politickém, tedy s absencí společného historického vývoje. Migrovaly zástupci obou skupin, v Čechách začaly vycházet slovenské časopisy i publikace. Vzájemné vztahy nebyly ale tak ideální, jak se mohlo zdát. Mohla za to především centralistická politika a koncentrace na Prahu. Do toho se vyskytovaly problémy s dalšími menšinami, zejména s německou. Definitivní rozpad nadešel s mnichovskou dohodou v roce 1938, kdy se s Československa stal Protektorát Čechy a Morava a ze Slovenska Slovenský štát, jež byl připojen k Hitlerově „říši“. (Nosková, 2001)

Po konci druhé světové války se Evropa znovu přetvářela. V roce 1944 bylo schváleno obnovení Československé republiky, která se stala federací. Zároveň byla uznána exilová vláda Edvarda Beneše. V letech 1943-1944 opět začaly pracovní migrace Slováků do Čech, jednalo se především o dělníky. Největší příliv Slováků do Čech proudil v letech 1945-1950. Trendem bylo usídlování v oblastech, kde byli odsunutí sudetští Němci. Po nastavení dvou a pětiletých plánů přicházeli pracovníci právě na plnění těchto plánů pracovat do dolů na Ostravsko. V roce 1950 žilo či pracovalo na území Čech přes 250 tisíc Slováků. Opět

vznikaly další slovenské spolky v Čechách, jedním z nich byl Kriváň, jenž si kladl za cíl jednotnou spolupráci Čechů a Slováků v socialistickém myšlení. Další tmelící organizací byla Československá společnost, která měla i vlastní pracovní odbory, jež hájili československou spolupráci. Pořádala také kulturní a jiné společenské akce, které v sobě nesly také národnostní vzdělávání. Akce se konaly zejména v lokalitách, kde žilo nejvíce Slováků, za cílem udržení dobrých vzájemných vztahů a povědomí o obou zemích. Naopak zanikaly slovenské národnostní spolky, Československá společnost byla po několika letech také zrušena, ale znovu obnovena byla Matice slovenská, která existovala před druhou světovou válkou. Kromě toho neměli Slováci v českých zemích žádné národnostní kulturní spolky či organizace. Postupně byly zakládány slovenské školy ve městech s vysokou koncentrací Slováků, ale vzhledem k tomu, že snahou byla asimilace slovenské menšiny do české společnosti, začala obliba slovenské výuky klesat. Slovenské obyvatelstvo však migrovalo do Čech čím dál více, v roce 1980 bylo Slováků na území Čech již přes 359 tisíc. V osmdesátých letech vznikla další významná instituce, jíž byl Dům slovenské kultury. Ten měl několik zájmů, které byly ve spojení se Slovenskem – oblasti zájmu byly zejména vědecké konference a jiné akce a samozřejmě kulturní programy, které zajišťovali i slovenští umělci žijící na Slovensku (herci, hudebníci, spisovatelé, apod.). (Nosková, 2001)

Politický převrat v roce 1989 způsobil změnu klimatu a připravil tak půdu pro vznik dvou samostatných států. Postoje k rozdělení byly různé. Některé skupiny Slováků se rozhodly pro návrat na Slovensko (měly zde šanci na stejný život jako v Čechách, ale nemusely si cítit menšinou) a některé zůstaly nadále na českém území. Zajímavé je, že i po rozdělení Československé socialistické republiky vznikaly v České republice různá slovenská uskupení. Byly mezi nimi například: Demokratická aliancie Slovákov v Českej republike (DAS), která si kladla za cíl demokratické řešení vzniklých menšinových záležitostí. Ještě větší důraz na slovenské poměry kladl Zvaz Slovákov v ČR. Podobných organizací vzniklo více, byly obnoveny i některé bývalé spolky, jako např. studenstký DETVAN. Organizování se do různých spolků bylo zapříčiněno nově nabitým postavením Slováků v ČR, kteří se stali tak poprvé za dlouhá léta oficiální národnostní menšinou. (Nosková, 2001)

Existence Československé socialistické republiky zapříčinila fakt, že se slovenská menšina nekonzentrovala pouze určitých lokalitách České republiky, ale díky tomu, že obě země byly jedním státem, migrace probíhaly napříč územím obou zemí. Ano, lze zjistit, kde žije dnes nejvíce Slováků, ale nelze tvrdit, že by pracovní migrace směřovala jen do určitých lokalit. Díky tomu, že v letech 1948-89 byla česká a slovenská republika jeden stát, stěhovali se obyvatelé obou zemí napříč oběma za práci, vojenskou povinností, zakládali rodiny, apod. (Nosková, 2001)

Migraci slovenského obyvatelstva během 20. století na české území lze shrnout do několika hlavních proudů. První nastal po roce 1945, kdy bylo osidlováno pohraničí, druhý na něj navazoval a trval do roku 1950 a byl vyvolaný převratem v roce 1948. Třetí vlnu lze nazývat průmyslovou vlnou, která byla, jak již bylo zmíněno cílena na práci v různých průmyslových oblastech. Migrace neovlivnila jen českou společnost, ale měla také nemalý vliv na situaci na Slovensku. Odchodem velkého množství Slováků do Čech došlo k zabránění přelidnění slovenských vesnic a mělo pomoci industrializaci Slovenska. Je třeba také zmínit, že historicky byli a jsou mezi Slováků také tzv. penderští migranti, kteří dojížděli do Čech denně za prací a po ní se opět vraceli na Slovensku. Zejména v 50. a 60. letech bylo těchto migrantů několik desítek tisíc. Trendem let devadesátých se staly migrace především odborných a vysokoškolsky vzdělaných pracovníků a také politicky motivovaných umělců, politiků a novinářů (podnětem byl Mečiarův režim). (SLOVÁCI V ČESKÉ REPUBLICE. In: *SLOVÁCI V ČESKÉ REPUBLICE* [online]. 2011, 2014 [cit. 2014-11-10]. Dostupné z :http://www.hks.re/wiki1/doku.php?id=reindlova_brozkova_vecernikova_kakrdova_mas_ek-_slovaci_v_cr)

Již byla uvedena privilegia, kterým se slovenské menšině dostávalo po rozpadu ČSSR v na konci roku 1992. Je ale třeba zmínit, že dalším velice důležitým prvkem udržení dobrých vztahů a jakýmsi důkazem o blízkosti obou národů, je udělení stejných podmínek pro slovenské studenty jako pro české. Od roku 1999 mohou slovenští studenti českých škol používat slovenský jazyk při studiu a nemusí platit školné. Tito studenti se pak sami dle vlastních slov cítí být příslušníky vlastního etnika. Návrat do vlasti nevyklučují, ale zároveň jsou spokojeni tam, kde jsou. Vnímání Slováků jako menšiny není ani dnes jednoznačné,

sami Slováci se většinou nepovažují za příslušníky minority a ani česká společnost není v tomto ohledu jednoznačná. Podle zákona je ale dané, že jsou Slováci menšinou jako každá jiná, ale v hlavách lidí převládají vzpomínky na společnou historii. (SLOVÁCI V ČESKÉ REPUBLICE. In: *SLOVÁCI V ČESKÉ REPUBLICE* [online]. 2011, 2014 [cit. 2014-11-10]. Dostupné z :http://www.hks.re/wiki1/doku.php?id=reindlova_brozkova_vecernikova_kakrdova_mas_ek-_slovaci_v_cr)

Kapitolu teorie zakončuje příhodný citát Grigorije Mesežnikova¹², který byl pronesen na konferenci *1989–2009 Společnost. Dějiny. Politika, která se konala 16. – 18. září 2009 v Liblicích* v roce 2009:

„Tvrzení, že ČR a SR jsou dnes v Evropě dva nejbližší státy, není jen obligátní tezí nostalgických Čechoslováků, ale odrazem reality, formované v průběhu dlouhého období. Dnešní česko-slovenské vztahy jsou kombinací historické vzájemnosti, dlouholetých společných zkušeností, kulturní a jazykové blízkosti, politického pragmatismu, ústřednosti a opěťovaných sympatií obyvatelstva“ (MESEŽNIKOV, Grigorij. *Česko-slovenské vztahy v období politickej transformácie*. In: *Česko-slovenské vztahy v období politickej transformácie* [online]. 2010 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : http://www.hks.re/wiki1/doku.php?id=reindlova_brozkova_vecernikova_kakrdova_mas_ek-_slovaci_v_cr)

S většinou tvrzení Mesežnikova lze souhlasit, ale optimistické tvrzení, že obyvatelstva trpí opěťovanou sympatií, se tak jednoznačně nezdá. Tato otázka bude rozebírána v rozhovorech se zástupci obou národnostních skupin.

12 “... pracoval na UK v Bratislave i v Politologickom kabinete SAV. Dnes je prezidentom Inštitútu pre verejné otázky (IVO) a jedným z najcitovanejších analytikov vôbec.“ (SUDOR, KAROL. Grigorij Mesežnikov: V médiách sa vidím nerád. SME.sk [online]. 2007 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : <http://www.sme.sk/c/3203789/grigorij-meseznikov-v-mediach-sa-vidim-nerad.html>)

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 Analýza sekundárních dat

Sekundární analýzou se rozumí reanalýza původní dat jedné nebo více primárních studií. Klade si za cíl odpovědět na původní výzkumnou otázku použitím jiných metod, nebo odpovědět na nové otázky. Může být užita výzkumníkem, který se již na primární studii podílel, nebo tím, jež získal k datům z prvních studií přístup. (Hendl, 2008)

Analýza je zpracována na základě několika studií, které každá sama o sobě zkoumá jiné údaje, než výzkum této práce. Snahou je na základě více různých studií odpovědět na výzkumné otázky a pokusit se nastínit teoretický koncept pro danou problematiku.

Většina údajů pochází z let 2000-2012, výjimky jsou vždy uvedené u konkrétní tabulky či grafu. Veškerá data jsou již zanalyzována Českým statistickým úřadem, jen jeho výzkum byl vždy zaměřen na problematiku cizinců obecně, to znamená, že veškeré kategorie byly hodnoceny ve vztahu k jednotlivým národnostem. Analýza sekundárních dat byla provedena na základě těchto výsledků, které přetransformovala pro své účely, tedy každý faktor týkající se slovenské menšiny byl vyňat z celkové tabulky a byla vytvořena nová s ohledem na časový vývoj (Český statistický úřad hodnotil každou kategorii zvlášť v časové řadě a právě ve srovnání všech národností na území České republiky).

Data z let 2013-2014 nejsou v současné době dostupná komplexně, respektive rok 2013 má již některé výzkumy zveřejněné, ale jelikož se jedná o několik kategorií a ne všechny, které jsou pro tento výzkum podstatné, nebyla data z tohoto roku až na uvedené výjimky brána v potaz.

Faktory, které byly zpracovány u této analýzy a ukázaly se, jako významné pro výzkumné téma jsou tato:

- migrace Slováků od přelomu milénia – počet, tendence,...
- demografické údaje: pohlaví – zda migrovalo více mužů či žen; získání povolení k trvalému pobytu; počet narozených dětí na území ČR;

- zaměstnání, studium,...

Migrace slovenského obyvatelstva

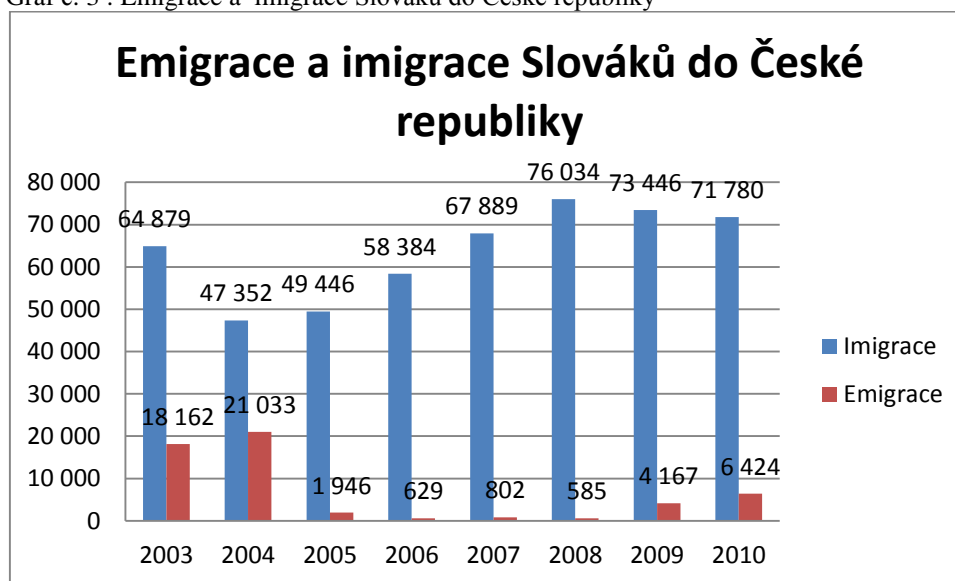
Tabulka č. 1 : Migrace slovenského obyvatelstva

Státní příslušnost	Imigrace celkem	Emigrace celkem	Migrační saldo	Celkový objem migrace
Slovensko	509 210	53 748	455 642	562 958

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování grafu

Tabulka č. 1 srovnává celkovou migraci slovenského obyvatelstva do Čech v rozpětí let 2003-2010. Ukazuje poměr mezi přistěhovalými a vystěhovalými příslušníky slovenské menšiny. Vzhledem k převýšení počtu imigrantů nad emigranty o téměř 90 %, hovoříme o migračním růstu neboli o pozitivní migraci. Znamená to tedy, že se během osmi let přistěhovalo do České republiky o 455 642 Slováků více, než se z ní vystěhovalo.

Graf č. 3 : Emigrace a imigrace Slováků do České republiky

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování grafu

Z grafu č. 3 je patrné, že imigrace několikanásobně převyšuje emigraci po celé vybrané období. V letech 2004 - 2008 imigrace rostla, počet Slováků přistěhovalých do České republiky se každoročně zvyšoval v průměru o sedm tisíc. Svého maxima dosáhl roku 2008 a v následujících obdobích již vykazoval klesající tendenci. K největší meziroční změně

v množství přistěhovalců došlo v letech 2003 - 2004, kdy jeho hodnota poklesla o více než 17 tisíc. Počet imigrantů byl v roce 2004 nejnižší za vybrané období. V emigraci se objevují mezi jednotlivými roky nemalé rozdíly. V prvních dvou sledovaných letech její hodnota mírně rostla. Maxima dosáhla v roce 2004, ve stejném roce se imigrace nacházela na svém minimu. Následovalo však velmi výrazné snížení - roku 2005 bylo zjištěno o 19 tisíc méně vystěhovalých Slováků než v roce předešlém. Poté množství vystěhovalců kleslo pod jeden tisíc a tuto hranici nepřekročilo až do roku 2008. V roce 2009 byl zaznamenán sedmkrát vyšší počet emigrantů než v předchozím a nárůst dále pokračoval.

Migrace z hlediska pohlaví

Dalším důležitým faktorem bylo gender hledisko, tedy zmapování situace migrace Slováků z pohledu pohlaví, zdali se dá vypočítat významný rozdíl mezi migrací žen a mužů.

Tabulka č. 2 : Migrace z hlediska pohlaví

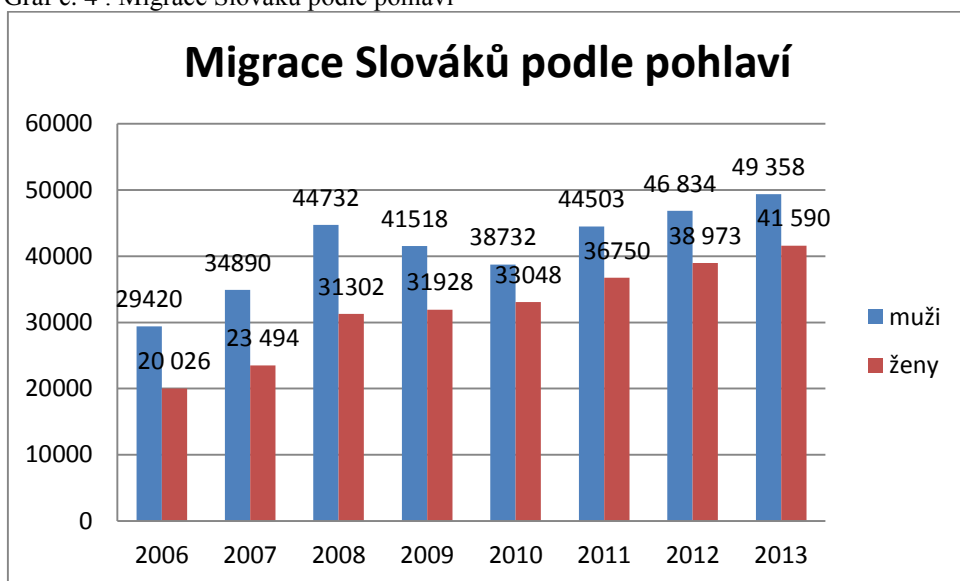
Pohlaví	Emigrace	Imigrace
Muž	34 847	230 296
Žena	12 477	156 962

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování grafu

Z uvedených údajů, pocházejících z let 2003 až 2009, vyplývá, že migrovalo více mužů, a to oběma směry. V rámci emigrace z České republiky tvoří muži více než 73 %. U imigrace je rozdíl o něco menší, z celkového počtu přistěhovalců tvořili muži 59 %. Na základě výše uvedených výsledků lze říci, že jsou muži v migraci výrazně produktivnější, ale ženy se na rozdíl od mužů nereemigrují zpět na Slovensko v takovém počtu, ale zůstávají v České republice.

Graf číslo 4 monitoruje tendence v počtu přistěhovalých Slováků do České republiky z hlediska pohlaví v jednotlivých letech.

Graf č. 4 : Migrace Slováků podle pohlaví

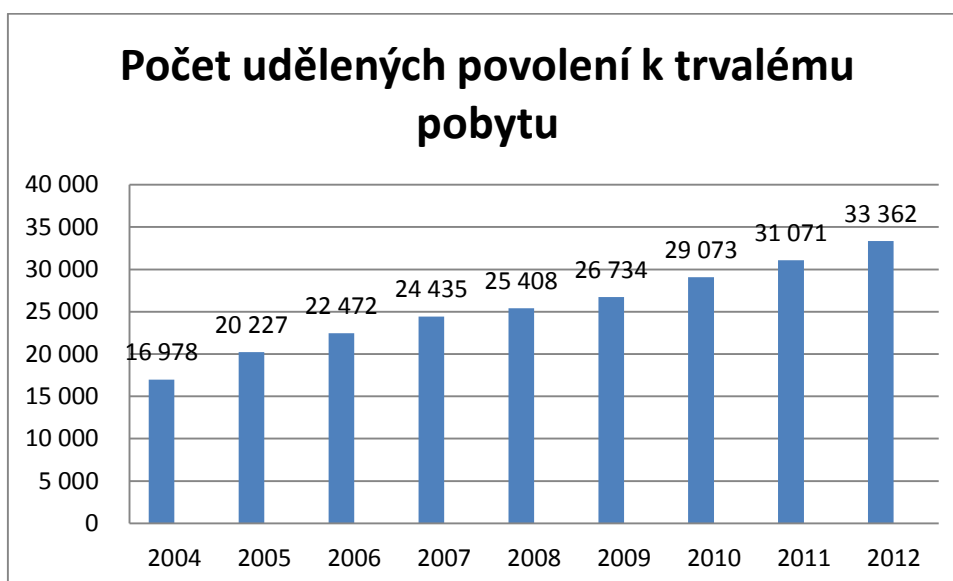
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování grafu

Na struktuře přistěhovalých Slováků do České republiky zaujímají větší podíl muži, na počátku vybraného období byla jejich převaha znatelná, ale tento rozdíl se v průběhu let zmenšuje. V roce 2008 se přistěhovalo o 13 tisíc více mužů než žen a o dva roky později jich bylo více o necelých šest tisíc. Počet imigrantů mužského pohlaví vykazoval rostoucí tendenci do roku 2008, v následujících dvou letech mírně klesal a od roku 2010 se opět každoročně zvyšuje až do roku 2013, ve kterém se přistěhovalo mužů nejvíce. Žen migrujících ze Slovenska do České republiky stále přibývá, za osm let se jejich počet zvýšil na dvojnásobek.

Povolení k trvalému pobytu

Významným ukazatelem je také vývoj počtu udělených povolení k trvalému pobytu, který je znázorněn v grafu č. 5. Ze všech cizinců získali Slováci druhý nejvyšší počet povolení k trvalému pobytu. Nejvíce jich bylo uděleno imigrantům z Ukrajiny, jak již bylo zmíněno v kapitole TEORIE.

Graf č. 5 : Počet udělených povolení k trvalému pobytu

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování grafu

Křivka grafu číslo 3. reflektuje počet povolení k trvalému pobytu, který zaznamenává stálý nárůst. Během sledovaných devíti let se jejich počet takřka zdvojnásobil, což lze na základě stále rostoucí tendence předpokládat i do dalších let. Nejvyšší meziroční nárůst byl zaznamenán mezi roky 2004 a 2005, kdy činil 17 %.

Počet narozených Slováků v České republice

Graf č. 6 znázorňuje stále rostoucí tendenci počtu narození dětí slovenského občanství na území České republiky.

Graf č. 6 : Počet narozených Slováků

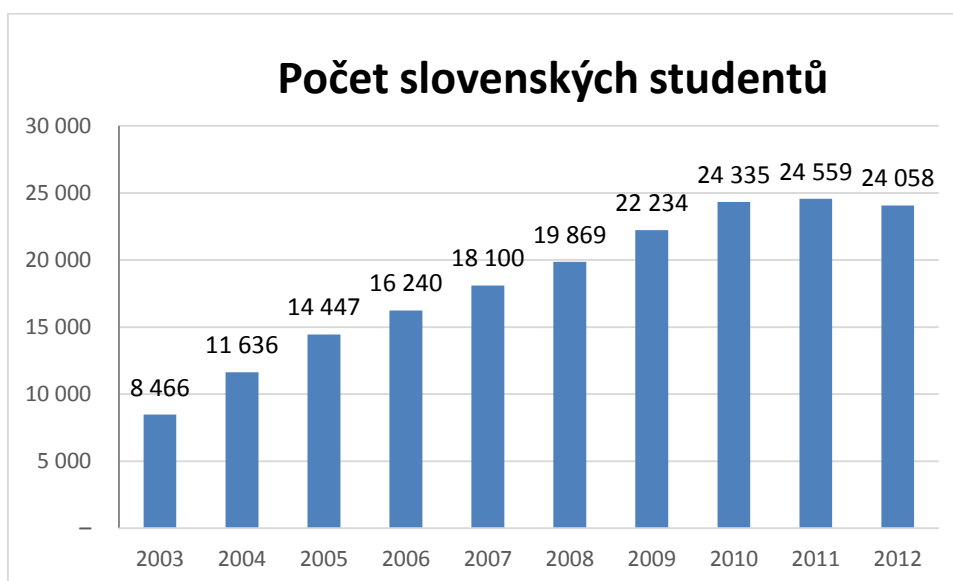
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování grafu

Vývoj počtu narozených dětí slovenské národnosti zaznamenal od roku 2000 do let 2005-2006 rychle rostoucí tendenci. Nejvyšší meziroční nárůst nastal mezi roky 2008 a 2009. Navýšení této hodnoty o 130 znamenalo nejvýznamnější mezník ve sledovaném období. Od roku 2007 vykazuje hodnota opět prudký nárůst, který se zastavil až v roce 2009, od kdy počet narozených dětí až do roku 2011 takřka stagnuje. Počet, na kterém se ale vývoj v roce 2009 zastavil, je už o více než trojnásobný, než byla minimální hodnota z roku 2000. Od roku 2009 se v České republice každý rok narodilo více než 400 dětí slovenské národnosti.

Vzdělání

Kromě narozených dětí zaujímá další rostoucí křivku faktor vzdělání. Sledovanou skupinou jsou v Grafu č. 7 slovenští studenti na českých vysokých školách.

Graf č. 7 : Počet slovenských studentů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování grafu

Struktura slovenských studentů na českých vysokých školách je srovnatelná s vývojem narozených dětí, křivka rostla od roku 2003 rychlým tempem až do roku 2010. Od tohoto lze hovořit spíše o stagnaci, která trvala až do roku 2012. Přesto se jedná o zřetelný nárůst o více než 76 % za sedm let. Z 8.000 studentů z roku 2003 se jejich počet v roce zvýšil na více než 24.000.

Zaměstnanost Slováků v České republice

Následující tři grafy monitorují problematiku zaměstnanosti Slováků v České republice. Jsou brány v potaz tři ukazatele:

1. počet zaměstnaných Slováků celkem
2. počet slovenských uchazečů v evidenci Úřadů práce České republiky
3. počet Slováků podnikajících na živnostenský list

1. Zaměstnaní Slováci

Graf č. 8 mapuje souhrnné množství všech zaměstnaných příslušníků slovenské minority na území České republiky v rozpětí let 2002 až 2011. Čísla zahrnují zaměstnance evidované

na Úřadech práce České republiky i zaměstnance pracující na živnostenský list. Zaměstnanci vedení v evidenci Úřadů práce nejsou uchazeči o zaměstnání, ale zaměstnanci, kteří musí být vždy před svým nástupem do zaměstnání, dle legislativy České republiky, na tyto úřady řádně nahlášeni (viz kapitola této práce 3. 3 Historie pracovní migrace v České republice).

Graf č. 8 : Celková zaměstnanost Slováků v ČR

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování grafu

Od roku 2002 do 2011 se počet Slováků zaměstnaných na území České republiky téměř dvojnásobně zvýšil. Nejrychlejší rozvoj proběhl v letech 2004 - 2007, každým rokem přibylo průměrně 14 tisíc slovenských zaměstnanců. Od roku 2007 byl zaznamenán nepatrný pokles tohoto ukazatele, během tří let se jeho hodnota snížila o necelé dva tisíce. Rokem 2009 se úbytek zastavil a zaměstnanců pocházejících ze Slovenska začalo nabývat. Nejedná se o znatelný růst, počty nenabývají několikanásobných rozměrů, ale v komparaci s prvním rokem daného období dosáhla čísla posledních třech let téměř dvojnásobné hodnoty.

2. Práce na živnostenský list

Graf číslo 9 sleduje vývoj počtu slovenských migrantů s platným živnostenským listem, kteří podnikají na území České republiky.

Graf č. 9 : Slováci s živnostenským listem

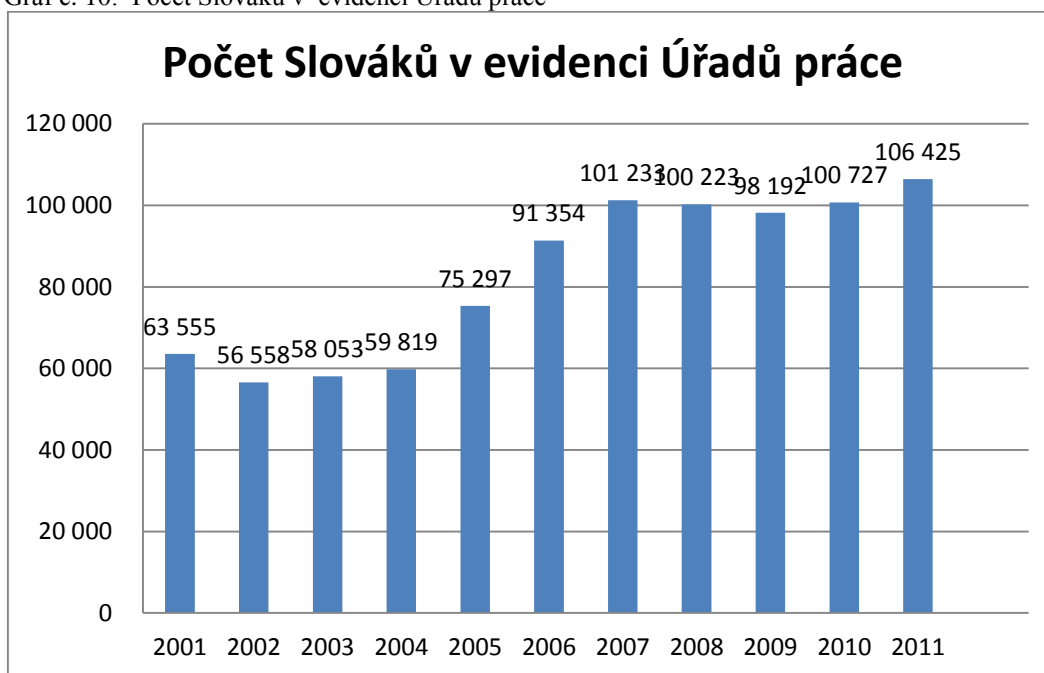

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování grafu

Z celkového počtu Slováků pracujících v České republice vlastnilo v letech 2003 - 2011 průměrně 10 % občanů živnostenský list. Mezi rokem 2004 a 2006 se množství slovenských živnostníků snížilo, ale v následujících letech byl již zaznamenán pouze nárůst. Během daného období se tato skupina rozrostla o 4 000 imigrantů, což představuje rozdíl o téměř třetinu.

3. Slováci v evidenci Úřadů práce

Graf č. 10: Počet Slováků v evidenci Úřadů práce

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování grafu

Stejně jako u předchozího dílčího typu zaměstnání cizinců, má i ten sledovaný v Grafu č. 10 stoupající tendenci. Drobné výkyvy z let 2002 až 2004 a z roku 2009 tuto tendenci narušují, ale na celkový charakter vývoje počtu slovenských pracovníků z evidence Úřadů práce příliš nemají. Rozdíl mezi minimální a maximální hodnotou činí více než 43.000, což dokazuje znatelný rozdíl ve vývoji. Lze očekávat, že čísla, která se od roku 2006 výrazně nevychylují, zůstanou v nepříliš měnné podobě i do let budoucích.

V následujících tabulkách jsou blíže specifikována pracovní odvětví, ve kterých jsou Slováci v České republice nejčastěji zaměstnáni či podnikají. Údaje jsou komplexní pro oba typy zaměstnávání – pro živnostníky i zaměstnance z evidence Úřadů práce. Informace se vztahují k roku 2011, nevykazují tedy ani tendenci, ani dlouhodobý vývoj, ale spíše představu o tom, v jakých sférách pracuje nejvyšší počet Slováků a ve kterých mají nejvyšší podíl ze všech zaměstnaných cizinců v České republice.

Tabulka č. 3 : Procentuální podíl Slováků v pracovních odvětvích

Odvětví	Podíl ze všech cizinců
Zaměstnanci v ozbrojených silách	66%
Pracovníci ve službách a prodeji	59%
Techničtí a odborní pracovníci	59%

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce lze vidět jasnou převahu zaplnění odborných a kvalifikovaných pozic. Ve všech těchto odvětvích pokrývají slovenští občané přes polovinu podílu všech cizinců, zaměstnaných v těchto odvětvích. I přes tyto statistiky převládají v počtu zaměstnaných Slováků zcela odlišná odvětví, která jsou uvedena v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4 : Počty Slováků v jednotlivých zaměstnáních

Zaměstnání	Slovensko
7. Řemeslníci a opraváři	20 706
9. Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	20 225
8. Obsluha strojů a zařízení, montéři	19 796
2. Specialisté	13 252
3. Techničtí a odborní pracovníci	11 965
5. Pracovníci ve službách a prodeji	11 754
4. Úředníci	5 751
1. Zákonodárci a řídicí pracovníci	2 225
6. Kvalit. Pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	644
0. Zaměstnanci v ozbrojených silách	102

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování grafu

Nekvalifikované pozice patří mezi tři dominující obory v počtu zaměstnaných Slováků v České republice. Přesto, že jsou ze všech cizinců, pracujících v České republice, Slováci nejvíce zaměstnáváni jako odborní a kvalifikovaní pracovníci, ani jedna z těchto odborných pozic není mezi těmi, kde pracuje nejvyšší počet Slováků. Čili lze stoprocentně říci, že více než polovina odborných pracovních pozic, které vykonávají cizinci, je zastoupena právě slovenskou menšinou. Na druhé straně ale z celkového počtu všech Slováků pracujících na území České republiky většina z nich pracuje v profesích neoborných a nekvalifikovaných (většinou řemeslného charakteru).

4.2 Polostrukturovaná interview

Tato část práce uvádí základní informace o realizovaných interview, jako jsou:

- výzkumný vzorek respondentů,
- způsob jejich oslovení,
- scénáře, podle kterých byla interview vedena.

Analýza provedených interview je zpracována v poslední podkapitole této části. Ta hodnotí výstupy z obou částí praktické sekce diplomové práce. Analýza se neorientuje na rozbor jednotlivých rozhovorů, ale věnuje se jednotlivých klíčových tématům, na které byl výzkum zaměřen.

Z veškerých rozhovorů realizovaných pro účely diplomové práce byl pořízen audio záznam. Audio záznam byl nápomocný při přepisu jednotlivých otázek a při samotném vedení rozhovorů nepůsobil rušivým dojmem ve srovnání s pořizováním poznámek. Tato skutečnost umožnila více prostoru pro plynulou konverzaci tazatele s respondenty.

4.2.1 Výzkumný vzorek

Zkoumaným vzorkem byli zástupci, jak české majority, tak slovenské minority. Respondenti byli osloveni bez ohledu na věk nebo pohlaví. Konečný počet respondentů, kteří byli ochotni spolupracovat a poskytnout rozhovor, je sedm. Respondenti byly čtyři muži a tři ženy. U všech respondentů je dodržena předem domluvená anonymita, uvedeno je jen jejich pohlaví a věk.

Respondenti byli vybráni nabalováním neboli řetězovým výběrem, kdy respondent odkazuje na další, potencionální respondenty. Prvotní výběr respondentů byl z okolí tazatele. Prvním respondentem byl bývalý kolega ze zaměstnání, Slovák studující a pracující v Praze. Ten tazatelku dále přesměroval na své známé – muže a ženu, kteří v České republice rovněž žijí a pracují. Poslední zástupce slovenské menšiny byl osloven na základě doporučení slovenské respondentky. Byl jím majitel úspěšné české firmy.

Čeští respondenti byli lidé, jejichž výběr nebyl cílený, ale byli ochotni na dané téma diskutovat.

V tabulce č. 5 jsou uvedeny základní informace o jednotlivých informátorech: jejich označení pro lepší přehlednost, věk, národnost, zaměstnání, stupeň vzdělání, délky pobytu v České republice a rodinný stav.

Tabulka č. 5 : Soubor respondentů

Respondent	Věk	Národnost	Zaměstnání	Stupeň vzdělání	Pobyt v ČR	Rodinný stav
Muž 1	26	Slovenská	Logistik	Ing.	7 let	Svobodný
Muž 2	43	Slovenská	Majitel prosperující společnosti v ČR	Ing.	14 let	Ženatý
Muž 3	34	Slovenská	Pracovník lakovny	SŠ s maturitou	2 roky	Svobodný
Muž 4	28	Česká	OSVČ v oboru stavebnictví	SŠ s maturitou	Od narození	Svobodný
Žena 1	73	Slovenská	Důchodkyně	SŠ s maturitou	59 let	Vdaná
Žena 2	28	Česká	Manager	BC	Od narození	Svobodná
Žena 3	29	Česká	Nezaměstnaná	Dis, BC	Od narození	Vdaná

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.2 Scénáře interview

Ať je interview vedeno se zástupcem slovenské minority nebo české majority, je vždy zahájeno představením tazatele (pokud je to na místě, někteří respondenti jsou známi tazatele) a stručné seznámení s výzkumem – jeho cílem a klíčovými otázkami.

Scénáře pro rozhovory byly sestaveny dva, jeden pro zástupce české majority, druhý pro slovenskou menšinu. Rozhovory byly vždy vedeny podle scénáře a podle jednotlivých odpovědí respondenta byly dále rozšiřovány.

4.2.2.1 Scénář rozhovorů se slovenskou menšinou

Identifikační otázky

- Pohlaví, věk
- Místo narození (Čechy, Slovensko)
- Zaměstnání (případné doplňující otázky: jakou práci vykonával respondent na Slovensku, pokud nějakou, jako vykonává zde,...)

Pobyty v ČR

- Délka pobytu v ČR?
- Důvod migrace?
- Názor na zahraniční pracovní migraci?
- Vlastní zkušenost s negativním postojem vůči tomu, že respondent pracuje v České republice?
- Emigrace jedince nebo rodiny? Rodina ano, rovnou nebo dříve, později?
- Případně udržuje kontakt s rodinou na Slovensku?

Národní identita a vzájemné vztahy

- Jak se cítí po určité době – Čech nebo Slovák?
- Jakým jazykem hovoří? Existuje jazyková bariéra?
- Existuje česko-slovenská identita?
- Jaké rozdíly a v čem vnímá mezi Čechy a Slováky?
- Negativní zkušenost ze strany majority kvůli národnosti?
- Jsou rozdíly mezi vnímáním Čechů na Slovensku a Slováků v České republice?

4.2.2.2 Scénář rozhovorů s českou majoritou

Identifikační otázky

- Pohlaví, věk
- Místo narození (Čechy, Slovensko)
- Zaměstnání

Pracovní migrace do ČR

- Názor na pracovní migraci v ČR obecně?
- Proč?
- Rozlišení slovenské menšiny oproti ostatním (v rámci pracovní migrace)?
- Proč, jak?

Vnímání slovenské menšiny

- Nějaké vlastní zkušenosti – jsou v okolí (rodina, přátele, zaměstnání, škola) nějací Slováci?
- Vnímání Slováků jako cizinců?
- Ano/ne, proč?
- Rozumí slovenštině?

Národní identita a vzájemné vztahy

- Existuje česko-slovenská identita?
- Jaké rozdíly a v čem vnímá mezi Čechy a Slováky?
- Negativní zkušenost ze strany majority kvůli národnosti (vlastní anebo z okolí)?
- Naopak negativní zkušenost ze strany slovenské minority kvůli národnosti?
- Jsou rozdíly mezi vnímáním Čechů na Slovensku a Slováků v České republice?

4.2.3 Analýza polostrukturovaných interview

Tato podkapitola analyzuje zásadní témata, která byla kategorizována do čtyř hlavních okruhů. Hodnocení bere v potaz získané informace od všech respondentů, ze sedmi interview. V případě uvedení citace některého, ze slovenských respondentů, je použit Český

jazyk i přesto, že byly otázky zodpovídaný ve Slovenštině, vzhledem k neznalosti slovenské gramatiky a psaného jazyka tazatelem.

Pobyt v České republice a důvod migrace

Otázka pobytu v české republice se týká pouze slovenských respondentů, všichni čeští zde žijí od narození. Délka pobytu se liší, nejkratší pobyt v České republice je 2 roky, oproti tomu nejdelší 59 let.

Důvody migrace do České republiky vyplynuly takřka totožné. Kromě jedné respondentky bylo primárním důvodem stěhování získání zaměstnání. Tento faktor se s ohledem na jednotlivé respondenty liší. Zatímco pro muže č. 1 bylo první fází studium na české vysoké škole, které si vybral záměrně, aby měl po absolvování školy lepší vyhlídky pro získání zaměstnání dle svých představ, muž č. 2 měl jasný cíl – založení vlastní společnosti. *“Na Slovensku se podnikatelům nedaří tolik, jako v České republice. Když jsem ve svém okolí viděl případy odchodu do České republiky za účelem podnikání a ještě k tomu úspěšného, neváhal jsem to taky zkusit. Žiju tu skoro 14 let a firma úspěšně funguje 13. rokem.”* U muže č. 3. se jednalo o přímou pracovní migraci: *“Šel jsem do Čech proto, abych si našel práci. Bylo mi jednou jakou, protože jsem jí neměl dopředu nijak domluvenou. Prostě jsem to risknul.”*

Výjimku tvoří žena č. 1, která díky svému nízkému věku v době migrace nebyla motivována prací, ale rodinnými důvody: *“Přestěhovala jsem se ve svých 14 letech za sourozenci, kteří už v Čechách bydleli a přišli sem za práci.”* Rodinná otázka je pro všechny migranty důležitá, každý respondent měl při příchodu do Čech alespoň jednoho rodinného příslušníka, který zde již pobýval, když už přímo nemigroval s ním. Většinou se jednalo o nejužší rodinu, tedy sourozence, partnery nebo rodiče. U žádného z respondentů nenastala situace, kdy by se po jejich usídlení v České republice začala přestěhovávat širší rodina.

Kontakt s rodinou a přáteli, kteří zůstali na Slovensku, je pro imigranty velice důležitý. Shodně potvrzují pravidelný kontakt všichni dotazovaní. Žena č. 1: *“Většina mé rodiny stále žije na Slovensku (další sourozenci a jejich rodiny), kam za nimi jezdím jednou ročně. Telefonický kontakt je však každý týden (a pokud by bylo volání na Slovensko levnější, tak*

i častější)“. Muž č. 1 : „Rodiče zůstali na Slovensku a kontakt se snažíme dodržovat denní. Mluvíme pomocí Skypeu, internetu nebo přes telefon. Samozřejmě během školy jsem 1x měsíčně dojížděl domů. Teď se frekvence při práci na plný úvazek snížila. Ale aspoň 2 -3x do roka přijedu domů a rodiče nebo bratr mě taky navštíví aspoň 2x do roka. A samozřejmě si voláme a vidíme se přes internet.“

Pracovní migrace

O problematice pracovní migrace probíhaly diskuze zejména se zástupci české majority. Slovenští respondenti vyjádřili pouze svůj názor na zahraniční migraci a podělili se o případnou vlastní zkušenost s negativním postojem vůči tomu, že pracují v České republice.

Názory na pracovní migraci do České republiky se příliš nerůzní. Dá se říci, že se všichni čeští respondenti se staví k této otázce spíše negativně. Rozdíl mezi vnímáním tohoto tématu spočívá pouze v radikálnosti názoru. Muž č. 4 a žena č. 3 se shodují v přesvědčení, že by se pracovní migrace měla výrazně omezit. Muž č. 4 : *“Já si myslím, že to je špatná věc. Proč? Protože je v Čechách málo práce pro český lidi a do toho ještě přijmáme cizí lidi, to bysme neměli.”* Žena č. 3 : *“Sama hledám práci už pár měsíců a bez úspěchu, proto mě úplně vytočí, když vidím cizince, který vykonávají už i tu lepší práci. Už to nejsou jen dělníci a to mě děsí, tímhle stylem tady za chvíli Čech nebude mít šanci sehnat práci vůbec. Mělo by se to nějak regulovat”.* Z komentáře obou dotazovaných číší negativismus a obava z budoucího vývoje. I když třetí respondentka (žena č. 2) nechápe pracovní migraci globálně jako špatnou věc, i zde je znát především rostoucí strach: *“Můj názor asi není úplně jednoznačný. Dřív jsem propagovala pracovní migraci všemi směry, ale když dneska vidím nezaměstnanost a stále proudící davy cizinců, tak začínám být spíš skeptická. Práce není moc nikdy a když nám to málo volných míst, co tu máme budou brát cizinci, tak to nikam nepovede. Kdyby nebyla situace s prací u nás tak kritická, tak s tím problem ale rozhodně nemám”.*

Při opomenutí uvedených radikálních myšlenek, vyvstává společný ukazatel pro všechny dotazované, a to obava z rostoucí nezaměstnanosti a nedostatku pracovních příležitostí pro příslušníky české majority.

Slováky v rámci pracovní migrace odlišuje pouze žena č. 2 : *“Slováky od ostatních cizinců určitě rozlišuju, protože je nevnímám jako cizince, spíš jako třeba Moraváky. Patří k nám, jen mluví trochu jinak. Obě kultury mi přijdou dost propojené a to nejen historicky, takže pro mě jsou Slováci “naši”. Proto i když jsou Slováci oficiálně cizinci, mi jejich zaměstnávání u nás nevadí, přijde mi to normální”*. Zbývající respondenti uvádějí, že Slováky neřadí do jiné kategorie než ostatní cizince, proto otázka pracovní migrace Slováků do České republiky pro ně znamená to samé, co migrace příslušníků kterékoliv jiné etnické menšiny. Muž č. 4 : *“Vnímám negativně všechny přistěhovalce, bez ohledu na to, jestli jsou to Slováci nebo Ukrajinci”*. Podle ženy č. 3 představuje slovenská menšina naopak tu nejproblematičtější skupinu: *“Jo, to já rozlišuju Slováky od ostatních. Je jich tu totiž nejvíc, dneska už i v lékárně pracujou, jako doktoři a tak. Ze všech přistěhovalců jsou nejvíc vidět a myslím, že jsou taky nejvíc zaměstnáváni, protože třeba Vietnamci jsou většinou podnikatelé. To mi nevadí, podnikání je individuální věc, ale zabírání pozic cizinci by nemělo být.”*

Zahraniční migrace v obecné rovině vnímají pozitivně všichni zástupci slovenské minority, značí pro ně naději na lepší a kvalitnější život, který není v podmínkách původní země možný. Muž č. 2 : *“Nevím, jestli je můj názor objektivní, když jsem sám byl aktérem pracovní migrace, ale tím, že vím, co mi tato možnost přinesla a jak se můj život změnil o 200 %, bych tuto možnost propagoval, jak jen to jde a to napříč zeměmi, nejen v Evropské unii”*. Přes toto jednotné hodnocení, uvádí téměř všichni respondenti empirickou zkušenost s negativním přístupem ze strany majority. Muž č. 3 : *“Já jsem vděčný, že situace dovoluje možnost přestěhovat se za prací do jiné země. Ale zase chápu Čechy, když se jim nelíbí, že se jim stěhuje tolik lidí a oni se také musí bát o práci a že to umí dát najevo. V práci se občas setkávám s narážkami na to, že jsem Slovák a ať se vrátím domů, ale s tím se musí člověk naučit žít”*. U muže č. 2 se jednalo spíše o postoj závistivý vzhledem k úspěšnému fungování jeho firmy: *“Hodněkrát jsem se za dobu, co jsem založil firmu, setkal s názory, že kdybych zůstal na Slovensku, tak bych se neměl tak dobře a že to není spravedlivé, že je*

můj úspěch svázan s odchodem z mé rodné země. Ale já si o tom myslím své, závist a netolerance jsou nejhorší lidské neduhy”.

Národní identita

Nikdo z respondentů na otázku, jestli vnímá pomyslnou československou identitu, neodpověděl spontánně a bez hlubšího zamyšlení.

Ze sedmi respondentů vnímají existenci česko-slovenské identity čtyři z nich. Rozchází se v pojetí této otázky. Polovina ji vidí záležitost týkající se spíše starších generací, podle nich mladí lidé pocit Česko-slovenskosti postrádají. Muž č. 4 : *„Možná ve starších generacích. V roce devadesát tři vznikly dva státy a lidi, který nepamatujou, co před tímhle rokem to prostě vnímaj jinak. Už neví, nebo spíš necítí nějakou soudržnost”.* Paradoxně podobný názor má i žena č. 1, která reprezentuje onu starší generaci: *“Myslím si, že v dnešní době s příchodem mladé generace Čechů, která už ani neovládá slovenský jazyk, toto povědomí již není a ani já sama už tak neuvažuji. Česká republika a Slovensko jsou pro mě dva nezávislé oddělené státy”.* Vysloveně kladný názor na existenci česko-slovenské identity projevíli dva respondenti – muž č. 1 a žena č. 2. Podle ženy č. 2 je přítomnost této jednoty přímo jistá: *“Já myslím, že určitě. Podle mě to nejde jen tak vymazat po tolika společných letech. I když je pravda, že mladý generace už tam tohle asi tolik nevnímaj, ale tím, že i ve světě o nás často mluví jako o Československu a člověk v běžném životě přichází pořád do styku s něčím slovenským, proto si myslím, že československost jen tak nezmizí. Mladá generace se s tím začíná pomalu znovu seznamovat díky nejrůznějším televizním pořadům, trend posledních let je dělat česko-slovenské reality show a tak. To si myslím, že určitě pomáhá.”* Muž č. 1 spojení bere zcela automaticky: *“Pro mě jsou Češi pořád bratři. Neberu se tady jako cizinec a nikdy jsem se tady jako cizinec necítil.”*

Zajímavá fakta ukázalo zjišťování sebeidentifikace Slováků. Každý z nich se identifikuje jinak, bez ohledu na skutečnost, jak dlouho v České republice pobývá. Tím pádem, nelze určit jakékoliv pravidlo, pro změnu pocitu příslušnosti k jinému národu. Národní identita je individuální záležitostí, ostatně, jak je patrné z odpovědí jednotlivých respondentů. Muž č. 1, žije v České republice 7 let: *“Pořád se cítím být Slovákem. I když už mám tady přítelkyni*

i práci, stále jsem hrdý Slovák”. Muž č. 2, pobyt v Čechách skoro 14 let: *“I když vlastním českou firmu a založil jsem si zde rodinu, domov mám stále na Slovensku. Srdcem jsem pořád Slovák”*.

Muž č. 3 – dva roky v České republice: *“Já jsem Čechoslovák. Opravdu to taky беру, mí nejlepší kamarádi jsou Češi, moje přítelkyně také, ale na Slovensku mám rodinu. Proto to vnímám kombinovaně, protože to mám propojené.”*

Žena č. 1 žijící zde 59 let: *“Já jsem Češka. Dokonce i se svým slovenským příbuzenstvem hovořím pouze česky”*.

Pocit sounáležitosti k nějakému národu, bývá nejčastěji spojován s používání jazyka toho národa, avšak u problematiky identity Slováků, žijících v Čechách, toto pravidlo neplatí. U dvou dotazových, kteří se zcela jednoznačně cítí být Slováky, dochází k potlačování užívání jejich rodného jazyka. Oba hovoří bez problémů českým jazykem. Muž č. 1 rozlišuje použití jazyka podle příležitosti: *“Snažím se mluvit česky, je to hezký jazyk a rád bych ho uměl, když tady žiji. Ale se Slováky mluvím slovensky a s rodinou taky. Hodně Čechů mi říká, abych mluvil slovensky, ale mě to s nimi už moc nejde, pořád přejdu do češtiny. Ale se Slováky mluvím slovensky pořád.”* Ještě dál dospěl muž č. 2, který mluví již jen výhradně česky: *“Ze začátku jsem mluvil jen slovensky. Po prvních letech jsem začal jazyky střídat podle toho, jestli jsem mluvil s Čechem nebo Slovákem, ale čím déle jsem tady, tím méně slovenštinu používám, až jsem zjistil, že už mluvím pořád jen česky”*.

Vzájemné vztahy

Poslední téma zkoumá vzájemné vnímání obou skupin. Zjišťování postoje české majority vůči slovenské minoritě, se opíralo o přímé zkušenosti respondentů se Slováky a s jejich jakýmkoliv negativním zážitkem z hlediska národnosti.

Jak se dalo předpokládat, všichni poznali alespoň jednoho Slováka – ze zaměstnání, rodiny, přátel, ... Zajímavým faktem je, že se Slováky stýkají i ti, kdo se staví radikálně proti jejich migraci do České republiky. Muž č. 4 : *“Moje bývalá přítelkyně byla Slovenka a mám další kamarády Slováky. No kamarády, znám je spíš okrajově, z práce. A o bývalé přítelkyni jsem to nejdřív nevěděl, protože mluvila česky.”* Podobný případ nastal u ženy č. 3, která se proti pracovní migraci Slováků stavěla nejradikálněji: *“Jak jsem říkala, Slováci v Čechách*

mi vadí kvůli práci, proto se ani moc nevyhledávám, ale paradoxně se pravidelně s nima musím stýkat. Můj bratr, se kterým bydlím, má slovenskou přítelkyni, která u nás často bývá a když za ní přijede někdo ze Slovenska, tak spí taky u nás.” Oba respondenti považují Slováky za stejné cizince jako jakoukoliv jinou etnickou menšinu. Muž č. 4: *“Vnímám je stejně jako Poláky nebo Ukrajince, protože mají vlastní stát a mluví jinou řečí. To, že bych je měl brát jinak kvůli společný historii, mi nepřijde věcný, takhle bych mohl přistupovat i k Rakousku nebo Maďarsku. S těma nás taky pojí dlouholetá a poměrně čerstvá historie”*. Žena č. 3 tvrdí prakticky to samé: *“Jen kvůli tomu, že jsme byli jeden stát, nemám pocit, že by byli v něčem jiný než ostatní cizinci”*. Třetí zástupce české většiny (žena č. 2) se staví k této otázce zcela opačně: *„Tím, že mám kolem sebe hodně Slováků, je jako cizince vůbec nevnímám. Jak jsem už říkala, jsou pro mě spíš něco jako Moraváci“*.

Otázka jazykové bariéry se ukázala jako velice jednoduchá – žádný z dotazovaných nemá problém s jazykem druhé skupiny. Češi vzhledem k tomu, že jsou majoritní skupinou, tolik slovensky mluvit nemusí, ale všichni shodně uvedli, že jim porozumění nečiní žádné obtíže. Slováci, jak už bylo uvedeno výše, naopak česky běžně hovoří, tudíž žádný jazykový problém nenastává.

Kvůli národnosti byly zjištěny negativní zkušenosti pouze ze strany české majority. Opačným směrem, tedy negativní postoj Slováků k Čechům kvůli národnosti (na českém území, tedy slovenská minorita versus česká majorita) nikdo nezaznamenal. Ze sedmi respondentů se jich pět se svěřilo s nějakou situací, kdy se česká majorita zachovala vůči minoritě nekorektně. Níže jsou uvedeny některé příklady:

Žena 2 : “Jak jsem uváděla, mám kolem sebe poměrně dost Slováků, takže jsem se s negativním přístupem určitě setkala. Hodně mých známých má proti Slovákům výhrady, hlavně kvůli práci no, jsou to takové ty řeči, jako ať si zůstanou na Slovensku a tak”.

Muž č. 4: „No, jak jsem říkal, že mám ty známé Slováky, tak z těch si v práci pořád dělají srandu. Nikdo jim neřekne jinak, než Čobolové a takové vtipy jako nad Tatrou sa blýská, hybajte dom a tak.”

Muž č. 3: “Já mám teď čerstvou zkušenost, která je tedy spíš byrokratická, ale je to taky kvůli národnosti. Mám s přítelkyní desetiměsíčního syna, ona je Češka a nejsme manželé. A jen kvůli tomu, že já jsem Slovák, nedostává už třetí měsíc mateřskou. Prý bych mohl

čerpat nějaké příspěvky na Slovensku a byl by to podvod, tak to teď údajně už několik měsíců prošetřují.”

Zbývající dva dotazovaní údajně žádný takový zážitek nemají. U ženy č. 1 bude příčinou skutečnost, že téměř nikdo netuší, že je Slovenkou: *„Ne, nikdy jsem se s ničím takovým neselekala. Ale je pravda, že jsem se od začátku snažila rychle naučit češtinu a přizpůsobit se českým poměrům, takže mnoho lidí ani neví, že pocházím ze Slovenska.“*

Muž č. 1 : *„Žádný Čech mi nedal najevo, že jsem nevitáný, nebo by mě nějak nebral kvůli národnosti. Pár vtípků samozřejmě bylo, ale v kamarádkém duchu a oboustranně. Maximálně pár vtípků při koukání na fotbal nebo hokej, ale to bylo vzájemné. Něco rasistického, nebo ponižujícího jsem nezažil ani ve škole a ani v práci.“*

Rozdíly mezi oběma národy nejsou podle respondentů nijak zásadní. Nejčastějším rozdílem byla jmenována vyšší temperamentnost Slováků. Žena č. 1 : *„Samozřejmě vnímám rozdíly v životní úrovni. Myslím si, že Slovensko má bohužel stále horší ekonomiku a lidé tam více trpí finančním nedostatkem. Pokud se jedná o povahové rozdíly mezi Čechy a Slováky, domnívám se, že Slováci jsou více energičtí a temperamentnější než Češi.“* Žena č. 3 : *„Asi zásadní povahový rozdíly nevidím, ale obecně se mi jeví Slováci taková živější“.* Většinou ale nebyly žádné výrazné rozdíly jmenovány. Muž č. 1 : *„Rozdíly mezi Čechy a Slováky nevnímám. Vždy se najdou „zlý“ i „dobrý“ tu v Čechách, tak i na Slovensku. Spíš záleží, na koho právě narazíš.“*

Jako poslední téma části o vzájemných vztazích a názorech, byla zjišťována odlišnost ve vnímání Slováků v Čechách a Čechů na Slovensku. Vzhledem k faktu, že se získané informace různí, z nich nelze situaci přesně definovat. Sešly se názory pozitivní, neutrální i negativní. Následující odpovědi je třeba interpretovat pouze jako příklady názorů jednotlivých lidí. Žena č. 1 vidí vztah Slováků vůči Čechům negativně: *„Slováci dle mého názoru příliš nefandí Čechům, všeobecně je asi nemají rádi, což může být ale způsobeno právě tím, že Češi po rozpadu společného státu mají o něco silnější pozici než Slováci. Ze strany Čechů ke Slovákům toto necítím, možná je to spíš lhostejnost než nějaká láska/neláska ke Slovákům.“* Podobně uvažuje i muž č. 4, který na rozdíl od předešlé respondentky, vnímá vztah negativně oběma směry: *„Ne, myslím, že Slovákům vadí Češi stejně jako oni nám, hlavně v západním Slovensku. To mi říkala rodina té mé bývalé slovenské přítelkyně“.*

Neutrální stanovisko zastávají tři respondenti, kdy se shodují spíše v názoru, že si žádných rozdílných vnímání, ani negativních, nejsou vědomi. Muž č. 1 : *“To je těžko posoudit, protože žiju prakticky pořád v Praze a tady jsou na Slováky zvyklí. Takže vnímání Slováků tady v Praze je podle mě dobré, řekl bych jako bratry. Myslím, že hůř jsou vnímání Ukrajinci, Rusové nebo Asiati. Vnímání Čechů na Slovensku je stejné. Podle mé zkušenosti nikdo ze slovenských kamarádů neměl problém s Čechem nebo Češkou, kterou znali nebo přišli na návštěvu se mnou.”* Muž č. 2 říká v podstatě to samé, je v obecnější rovině: *„Nikdy jsem si nevšiml, že by byl nějaký rozdíl ve vnímání Čechů na Slovensku a Slováků v Čechách. Myslím, že se všude najdou lidi, kteří mají z nějakého důvodu nějaký vyhraněný názor na tu druhou skupinu, ale v nějakém větším měřítku jsem nic takového nezaznamenal“.*

Pozitivní rozdíl ve vzájemných názorech uvádí žena č. 2 *“Sto procentně mezi tím vidím rozdíl. Co vím právě od známých Slováků, tak oni mají na Slovensku Čechy vyloženě rádi a nevnímají je nijak extra negativně, ale naopak to neplatí. Jak jsem uváděla, spousta lidí má výtky kvůli migraci Slováků do Čech kvůli práci.”* I jeden ze zástupců slovenské menšiny, muž č. 3 vidí tento rozdíl: *„Na Slovensku toto moc neřešíme, Češi nám nevadí, naopak pořád je bereme jako bratry. Jak jsem říkal už předtím, v Čechách jsou ty negativní názory spíš kvůli práci než z nějakých protislovenských důvodů“.*

5 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ

5.1 Interpretace dat sekundární analýzy

Interpretace dat si dává za úkol zhodnocení veškerých uvedených výsledků, které byly uvedeny v kapitole Sekundární analýza dat. Při rozboru je brán zřetel na jednotlivé zkoumané kategorie a jejich možné souvislosti a propojení. Přesná čísla a statistiky nejsou dále rozebírány.

Obecným výsledkem analýzy sekundárních dat je prokázáný progres ve všech zkoumaných kategoriích, což značí zvyšující se počty Slováků v České republice napříč různými faktory.

Celková migrace všech Slováků do České republiky se ukázala být téměř konstantou. Až na drobné výkyvy v polovině prvního desetiletí 21. století, vykazuje každoroční migrační tok směrem do Čech pravidelné a relativně podobné výsledky. Ještě více stálý je počet Slováků, kteří se z České republiky každoročně stěhují zpět do rodného Slovenska. Právě porovnání celkové emigrace a imigrace ukázalo největší rozdíl mezi dvěma zkoumanými kategoriemi. Imigrace převyšuje emigraci mnohonásobně a tento trend je udržován dlouhodobě.

Mezi faktory, kde se růst téměř zastavil, nebo již jen není tak markantní jako v minulosti, patří počet narozených Slováků na území České republiky a počet slovenských studentů na českých školách. U obou skupin stagnaci předcházela dlouholetý vzestup, proto je třeba i tyto fakta hodnotit jako rostoucí, jehož počty byly v průběhu sledovaných období zněkolikanásobněny.

Propojenost jednotlivých zkoumaných kategorií je zjevná. Například získáním českého vzdělání mají slovenští studenti do budoucna lepší vyhlídky na možnost zaměstnání v České republice, než migranti jdoucí si hledat práci migrací z rodné země.

Vzhledem ke skutečnosti, že počet získaných povolení k trvalému pobytu příslušníky slovenské menšiny také stále stoupá, lze očekávat narůstající počty Slováků, kteří se v Čechách usadí nastálo a s tím spojenou možnost nárůstu narozených slovenských dětí.

Výsledné údaje poukázaly mimo jiné také na skutečnost, že mezi migranty dominují muži nad ženami. Podíl mužů migrujících do České republiky se ale v posledních letech snížil, proto už není jejich převaha nad ženami tak znatelná, jako tomu bylo v minulosti. Větší rozdíl mezi pohlavími byl zaznamenán u migrace opačným směrem. Slovenští muži se vrací do rodné země v mnohem větším měřítku, než slovenské ženy. Lze jen odhadovat, že jsou to muži, kteří odešli do Čech za prací a po vykonání konkrétní práce se vrací zpět za svými rodinami (například sezónní migrace). U žen může být důvodem pro jejich setrvání na českém území založení rodiny, sňatek, apod.

Problematika pracovní migrace u slovenské menšiny zahrnovala tři ukazatele, podle kterých byl zjišťován stav zaměstnanosti slovenských imigrantů. Souhrnná data zahrnující veškeré pracovní aktivity Slováků ukázala téměř dvojnásobný nárůst během sledovaného období deseti let (2002 - 2011). První polovina této doby zaznamenala nejrychlejší růst, od té doby se nevyvíjí již tak rapidně, ale vývoj má spíše mírnou tendenci.

Ze všech zaměstnaných Slováků v České republice pokrývají živnostníci jen nepatrné množství. Zbývajících zhruba 90 % slovenských pracovníků je ve standardním zaměstnaneckém poměru, který je evidován na příslušném Úřadu práce. Lze tedy říci, že Slováci v České republice podnikají jen v malé míře. I když bývají Slováci v porovnání s jinými cizinci v Česku obsazováni podstatně častěji do kvalifikovaných a odborných pozic, nejčastějším zaměstnáním u slovenských pracovníků jsou různá řemesla a nekvalifikované práce.

5.2 Zhodnocení výsledků polostrukturovaného dotazování

Realizovaná interview ukázala, že důvodem většiny migrací slovenské menšiny do České republiky je právě pracovní motivace. I přesto, že se někteří migranti stěhují z rodinných důvodů, lze hovořit o pracovní migraci, vzhledem k faktu, že rodina, za kterou se dotyčný stěhuje, imigraci do Čech zvolila opět z důvodů získání práce. Studium, které je také důvodem stěhování znázorňuje první krok k získání zaměstnání v České republice.

Pro všechny slovenské respondenty je důležité udržování vazeb s rodinou či přáteli na Slovensku i přesto, že všichni již mají v Čechách své vlastní rodiny a přátele. Udržování

slovenské identity není důležité pro všechny přistěhovalé Slováky. Někteří zastávají názor, že pro lepší začlenění do společnosti jen třeba se co nejvíce přizpůsobit, tedy zejména jazykově. Není ojedinělé, že Slováci žijící v Čechách přestanou slovenštinu používat a nahradí ji českým jazykem. I přesto, že Češi problémy s jazykovou bariérou a porozuměním slovenskému jazyku, nemají.

Výzkum sice potvrzuje absenci jazykové bariéry, ale na druhou stranu není zcela jednoznačné vnímání jakési společné československé soudržnosti. Odkaz na historické souvislosti obou národů vnímá celkem zhruba polovina dotazovaných. Na základě historie a podobnosti jazykové i kulturní pak vnímají existenci alespoň nějaké společné identity. V opozici stojí názory, že i přes společnou minulost nelze národy nijak spojovat, jsou to samostatné jednotky, jako by se jednalo o vztah Čech a kterékoliv jiné země.

Problematika pracovní migrace Slováků do České republiky je projevila jako kontroverzní. I když nemají negativní zkušenost kvůli své národnosti všichni oslovení Slováci, ti, co ji mají, jen potvrzují slova zástupců české skupiny. Češi dávají najevo svůj nesouhlas se zaměstnáváním Slováků a cizinců obecně. Jedna česká respondentka sice staví Slováky mimo kategorii cizinců a jejich zaměstnávání neshledává, na rozdíl od ostatních cizinců, negativním, ale vzhledem ke skutečnosti, že i Slováci cizinci jsou, tak v reálném důsledku jejich zaměstnávání také neschvaluje.

Vzájemné vztahy jsou pro všechny respondenty běžnou záležitostí, každý nějaký má, ať už dobrovolně či nikoliv. Slováci většinou uvádí vztahy s Čechy jako bezproblémové a uvádí jako negativní zážitky jen nárazové události (narážky od kolegů v práci, různé vtipy, závist pracovního úspěchu). Češi proti tomu zastupují i odlišné názory, jsou uváděny příklady i negativního přístupu (nechut' být se Slováky ve styku).

Na otázku, jak jsou vnímání Češi na Slovensku a naopak Slováci v Čechách, neexistuje jednoznačná odpověď a platí zde, jako u jiných aspektů, že posouzení je individuální a pro získání komplexnějšího výsledku by bylo žádoucí realizovat kvantitativní výzkum v obou zemích. Tato otázka ale nebyla pro prováděný výzkum stěžejní, proto byla zmíněna pouze okrajově.

5.3 Syntéza výsledků analýzy dat a interview

Výsledky analýzy sekundárních dat přinesly zjištění, že migrační proudy Slováků do České republiky mají stále rostoucí tendenci. Vzhledem k zvyšujícímu se počtu zaměstnaných Slováků lze říci, že pracovní migrace Slováků do České republiky nabývá stále na objemu. Tento trend byl vypořádán v období deseti let. Tyto údaje mohou být příčinou jistého ochladnutí československých vztahů, které je patrné z provedených rozhovorů. Ne všichni respondenti toto vnímají, ale je zřejmé, že zástupcům české majority začíná vadit obsazování pracovních pozic Slováků. Tuto domněnku potvrzují i zástupci slovenské minority, kteří ve svém zaměstnání s podobnými narážkami setkali. V analýze dat bylo zjištěno, že slovenští pracovníci se podílí ze všech cizinců České republiky nejvyšším dílem na obsazení kvalifikovaných pozic, což se odráží v jednom z rozhovorů – zástupci české majority tuto skutečnost začínají také reflektovat. V této práci je uveden příklad negativního názoru na tento fakt, ale samozřejmě jej nelze vztáhnout na celou českou společnost. To samé se týká i například zjištěných výsledků v podílu Slováků zaměstnaných na živnostenský list a těch, kdo jsou v evidenci Úřadů práce. Živnostníci tvoří jen zhruba desetinu všech Slováků pracujících v České republice, což není mnoho. Na rozdíl například od vietnamské menšiny v České republice tedy převážná většina pracuje na místech, kde by mohli potencionálně pracovat čeští zaměstnanci. I tento jev byl během výzkumu zmíněn některým z respondentů, což znovu potvrzuje několikrát ověřený fakt, že se Češi začínají obávat rostoucí nezaměstnanosti na úkor konkrétně slovenské menšiny.

Dalším ukazatelem je míra integrace do české společnosti. S ohledem na výsledná data analýzy, kde vyplynulo, že se v posledních letech prudce zvýšil počet narozených slovenských dětí na českém území, stejně jako roste počet slovenských vysokoškoláků na českých školách, lze tvrdit, že se Slováci do společnosti začleňují stále více. Ne jen, že jich získává čím dál větší počet trvalé pobyty, ale tvoří si zde nové vazby, což potvrzují i výsledky interview se slovenskými respondenty. Zakládají své vlastní rodiny, mají zde děti, což opět jen potvrzuje fakta, která jsou zřejmá z analýzy.

Dosažené výsledky hovoří o neustále rostoucí menšině, která se velkým dílem promítá do všech statistických ukazatelů. Globálně je možno konstatovat, že se slovenská menšina začleňuje do české společnosti v čím dál větším měřítku a stává se její nedílnou součástí.

6 ZÁVĚR

Předložená diplomová práce řeší problematiku pracovní migrace do České republiky na příkladě slovenské menšiny. Cílem diplomové práce bylo poodhalit problematiku pracovní migrace u Slovenské menšiny v České republice.

V první polovině práce proběhlo seznámení s problematikou, vysvětlení základních pojmů a popsání teoretických východisek. Teoretická část vycházela z odborných zdrojů a postupně představovala jednotlivá témata vztahující se ke zkoumané problematice. Stěžejní prvek tvořila historie Slováků v Čechách a nastínění současné situace.

Hlavní cíl práce, zmapování současné situace migrace Slováků do České republiky byl naplněn prostřednictvím sekundární analýzy dat. Ta zpracovala již zveřejněná data v odlišném kontextu, než byla použita původně. Analýza porovnávala několik fenoménů v časových řadách. Výsledná data zjistila zejména velký nárůst počtu slovenských přistěhovalců a počtu pracujících Slováků. Výsledky této analýzy byly porovnávány v závěrečném zhodnocení praktické části s druhým dílem výzkumu. Kapitola zhodnocení výsledků shrnuje nasbírané údaje a odpovídá na výzkumné otázky. Zmíněnou druhou polovinou praktické části práce, bylo polostrukturované dotazování příslušníků české i slovenské strany. Respondenti odpovídali na otázky týkající se pracovní migrace, vzájemných vztahů, národní identity.

Zhodnocení výsledků výzkumu přineslo zjištění, že zvyšující počty slovenské migrace do České republiky nevitají čeští občané příliš nadšeně. Je zde patrná skepse a to především z důvodů zabírání pracovních míst. Tato teorie se promítla do několika zkoumaných oblastí a vždy se shodným závěrem. Vztahy obou skupiny bezpodmínečně existují a jsou ovlivňovány názory jednotlivých aktérů. Existence vztahu neznačí automaticky dobré vztahy, bývá přijímána i jen jako nutnost. Udržování slovenské identity není pro Slováky důležitým prvkem, někteří se naopak snaží začlenit do české společnosti přijmutím české identity. Stejně tak se jeví přístup obou skupin k „českoslovenství“, mezi Čechy i Slováky existují dva přístupy k této otázce, jeden tvrdí, že československá identita je věc dána historicky a kulturně a nelze ji jen tak zrušit a druhý zastává opačný postoj, jsou dva různé státy a nemají kromě minulosti nic společného.

Na základě uvedených informací lze říci, že práce splnila cíle, které si v úvodu vytyčila.

Do budoucna by bylo přínosné se na toto téma zaměřit ještě hlouběji. Ideálně jej rozčlenit na několik různě zaměřených výzkumů, například prozkoumat více otázku československých vztahů, které se zdají být potenciálním problémem (možné vyústění stávající situace v absolutní netoleranci slovenské menšiny českou majoritou). Tento problém by mohl být řešen také pomocí nových československých aktivit, různých společenských a kulturních akcí. Televizní show nejsou dostačujícím prvkem. Akce by se měly konat, jako v minulosti, v lokalitách, kde je nejvyšší koncentrace Slováků.

Přínosem práce je možná inspirace právě pro další výzkumy buďto s problematikou československou nebo s otázkami ohledně migrace a názory na ní. Na základě výsledků této práce lze vybrat několik možných témat, která by mohla být dále sledována a zkoumána. Práce může být brána za podklad a zdroj pro další výzkumy. Dosud, se na téma pracovní migrace slovenské menšiny do České republiky téměř žádné výzkumy neuskutečnily, což je vzhledem k aktuálnosti této problematiky zajisté potřeba.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura

BAŠTÝŘ, Ivo a kol. *Sociální důsledky vstupu České republiky do Evropské unie*. 1 Vyd. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2005. 334 s . ISBN 80 – 210 – 3722 – 9 .

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2 ., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s . ISBN 978-80-7367-485-4 .

KATUNINEC, Milan. *Slovensko a ekonomická migrácia v Európskej únii*. In: HIRTLOVÁ, Petra, Jan LIĐÁK a Vladimír SRB. *Mezinárodní migrace v evropském kontextu: sborník z mezinárodní vědecké konference konané ... na ARC-VŠPSV ve dnech 15.-16.5 .2008*. Editor Petra Hirtlová, Ján Liďák, Vladimír Srb. Kolín: Nezávislé centrum pro studium politiky, 2008, s . 125-137. DOI: 978-80-86879-16-1 .

NOSKOVÁ, Helena. *Slovensko a ekonomická migrácia v Európskej únii: Československo a mezinárodní migrace 20. století*. In: HIRTLOVÁ, Petra, Jan LIĐÁK a Vladimír SRB. *Mezinárodní migrace v evropském kontextu: sborník z mezinárodní vědecké konference konané ... na ARC-VŠPSV ve dnech 15.-16.5 .2008*. Editor Petra Hirtlová, Ján Liďák, Vladimír Srb. Kolín: Nezávislé centrum pro studium politiky, 2008, s . 210-222. DOI: 978-80-86879-16-1 .

NOSKOVÁ, Helena. *O původu Slováků v Čechách*. Praha: Klub slovenskej kultúry, c2001, 254 s . ISBN 80-902-6811-0 .

Internetové zdroje

ABZ slovník cizích slov. *ABZ slovník cizích slov* [online]. [cit. 2014-06-09]. Dostupné z : <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php>

ANDERSON, Bridget. *Reproductive Labour and Migration* [online]. ESRC Transnational Communities, 2001 [cit. 2014-06-20]. ISBN WPTC-02-01. Dostupné z : <http://www.transcomm.ox.ac.uk/working%20papers/WPTC-02-01%20Anderson.doc.pdf>

BARNETOVÁ, Jitka. *Zaměstnávání cizinců: se zaměřením na veřejnou vysokou školu*. In: *Zaměstnávání cizinců* [online]. 2011 [cit. 2014-11-10]. Dostupné z : http://www.psup.cz/centrum/upload/soubory/text_k_prednasce.pdf

BOUŠKOVÁ, Petra. *Pracovní migrace cizinců v České republice v 70. až 90. letech*. 1998. MPSV. Dostupné na: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/azyl/integrace2/nks01/prispevek4.pdf>

Cizinci: Cizinci v ČR. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-07-10]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/cizinci_uvod

Cizinci: Demografické události cizinců. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2014-07-13]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_demogr_udalosti

Cizinci: Migrace cizinců v zahraničí. *Český statistický úřad* [online]. 2007 [cit. 2014-07-13]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_zahranici

Cizinci: Nabývání státního občanství ČR. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2014-07-12]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_nabyvani_obcanstvi

Cizinci: Počet cizinců. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-07-12]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu

Cizinci: Vzdělávání. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-07-12]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_vzdelavani

Cizinci: Zahraniční a vnitřní migrace. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2014-07-10]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_migrace

Cizinci: Zaměstnanost - datové údaje. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2014-07-10]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_zamestnanost#cr

ČIŽINSKÝ, Pavel. Analýza: *Nová úprava pracovní migrace cizinců do ČR*. In: *Migraceonline.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/analyza-nova-uprava-pracovni-migrace-cizincu-do-cr>

JERENÁLOVÁ, Ivana. *Vývoj české ekonomiky* [online]. 2011 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z : <http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Ekonomicka-fakta/Vyvoj-ceske-ekonomiky>

MESEŽNIKOV, Grigorij. *Česko-slovenské vztahy v období politickej transformácie*. [online]. 2010 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : http://www.hks.re/wiki1/doku.php?id=reindlova_brozkova_vecernikova_kakrdova_mas_ek-_slovaci_v_cr

Ministerstvo vnitra České republiky. *Terminologický slovník* [online]. 2014 [cit. 2014-06-09]. Dostupné z : <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. *Informace pro cizince* [online]. 2014 [cit. 2014-07-05]. Dostupné z : <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx>

Místo zelené karty zaměstnanecká: jednodušší život pro cizince. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2014. vyd., 2014 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : <http://www.mpsv.cz/cs/17627>

Polovina cizinců v ČR má trvalý pobyt. In: *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/polovina_cizincu_v_cr_ma_trvaly_pobyt_20140213

Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců Společné soužití 2012. In: *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců Společné soužití 2012* [online]. [cit. 2014-09-03]. Dostupné z : [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/0E0030F05E/\\$File/USNESEN%C3%8D_VL%C3%81DY_%C4%8CR_ze_dne_4.1.2012_%C4%8D._6_k_Postupu_p%C5%99i_realizac.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/0E0030F05E/$File/USNESEN%C3%8D_VL%C3%81DY_%C4%8CR_ze_dne_4.1.2012_%C4%8D._6_k_Postupu_p%C5%99i_realizac.pdf)

SEIDLOVÁ, Adéla. Česká národní identita. *SOCIOWEB* [online]. 2003 [cit. 2014-06-09]. Dostupné z : <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=130&lst=106>

Slováci v České republice. *CzechKid* [online]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z : <http://www.czechkid.cz/si1380.html>

Slováci v České republice [online]. Praha, 2011 [cit. 2014-09-05]. Dostupné z : http://www.hks.re/wiki/reindlova_brozkovala_vecernikova_kakrdova_masek-_slovaci_v_cr. Semestrální. Česká zemědělská univerzita v Praze.

Slovenská národnost na území ČR. In: *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/slovenska_narodnost

Sněmovní tisk 30 Novela z . o pobytu cizinců na území ČR - EU. In: *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky* [online]. 2013 [cit. 2014-06-09]. Dostupné z : <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=30>

SUDOR, KAROL. Grigorij Mesežnikov: *V médiách sa vidím nerád*. SME.sk [online]. 2007 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : <http://www.sme.sk/c/3203789/grigorij-meseznikov-v-mediach-sa-vidim-nerad.html>

Zahraniční stěhování cizinců podle státního občanství, top 25 - v letech 2003-2010. In: *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2014-09-03]. Dostupné z : [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/420044445E/\\$File/c02r02.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/420044445E/$File/c02r02.pdf)

Z ČR odchází na mzdách výrazně více peněz, než přichází. In: *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2014-06-10]. Dostupné z : <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta06030404.doc>

8 PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Přepis rozhovoru s respondentem – muž č. 1

Představování tazatele nebylo na místě, jelikož se jednalo o bývalého kolegu ze zaměstnání. Proto také v interview bylo použito tykání.

Identifikační otázky

Kolik ti je let?

„26.“

Kde ses narodil?

„Ve Zvolenu na Slovensku.“

Jaké je tvé současné zaměstnání, případně, cos dělal na Slovensku, pokud něco?

„Aktuálně pracuji jako pracovník centrálního řízení ve skladu v Kauflandě. Na Slovensku jsem jen absolvoval brigády během studia na střední škole.“

Pobyt v ČR

Jak dlouho pobýváš v České republice?

„V Čechách jsem od roku 2007, takže sedmým rokem.“

Proč jsi emigroval?

„Migroval jsem kvůli škole, vzali mě do Prahy na ČVUT a měl jsem tady i bratra, který studoval na stejné vysoké škole.“

Proč ses hlásil na českou školu?

„No právě, abych měl lepší možnosti ohledně práce.“

Takže jsi chtěl v Čechách rovnou zůstat?

„V zásadě ano, ale kdybych měl dobrou nabídku práce na Slovensku, tak bych byl rád i tak. Spíš jsem to bral tak, že česká škola je o něco reprezentativnější.“

A migroval jsi sem sám anebo i s někým z rodiny?

„Přestěhoval jsem se sám, ale právě bratr tady už 3 roky studoval. Takže jsem nešel úplně sám.“

A později za tebou nebo bratrem nikdo nepřistěhoval?

„Ne ne, jsme tu jen my dva. Rodina zůstala na Slovensku i kamarádi. Ale máme samozřejmě i v Čechách spoustu slovenských kamarádů.“

A kromě bratra jsi znal někoho, kdo v Čechách byl?

„Jenom bratra a spolužáka ze střední školy, ale ten šel souběžně se mnou. Hlásil se na stejnou fakultu, jako já a vzali nás oba. První rok jsme bydleli společně na koleji.“

Máš zbytek rodiny na Slovensku, udržuješ s ní kontakt? Jak častý?

„Rodiče zůstali na Slovensku a kontakt se snažíme dodržovat denní. Mluvíme pomocí Skypeu, internetu nebo přes telefon. Samozřejmě během školy jsem 1x měsíčně dojížděl domů. Ted' se frekvence při práci na plný úvazek sníží. Ale aspoň 2 -3x do roka přijedu domů a rodiče nebo bratr mě taky navštíví aspoň 2x do roka. A samozřejmě si voláme a vidíme se přes internet.“

Národní identita a vzájemné vztahy

Jak se cítíš po sedmi letech době v České republice, jsi Čech nebo Slovák?

“Pořád se cítím být Slovákem. I když už mám tady přítelkyni i práci, stále jsem hrdý Slovák.”

Jakým jazykem hovoříš doma a jakým v práci, s kamarády, atd.?

„Česko – slovenským. Snažím se mluvit česky, je to hezký jazyk a rád bych ho uměl, když tady žiji. Ale se Slováky mluvím slovensky a s rodinou taky. Hodně Čechů mi říká, abych mluvil slovensky, ale mě to s nimi už moc nejde, pořád přejdu do češtiny. Ale se Slováky mluvím slovensky pořád.“

Myslíš, že existuje česko-slovenská identita? Tedy jakési společné povědomí o tom, že jsme stále “bratry”?

„Já určitě, opravdu beru Čechy jako ty bratry. Neberu se tady jako cizinec a nikdy jsem se tady jako cizinec necítil. Žádný Čech mi nedal najevo, že jsem nevítaný, nebo by mě nějak nebral kvůli národnosti. Pár vtípků samozřejmě bylo, ale v kamarádském duchu a oboustranně.“

Myslíš, že tak přemýšlí hodně Čechů a Slováků?

„Za mě jo. V mém okolí jsou takto naladěni všichni. Ale asi nemůžu mluvit za všechny Čechy i Slováky, myslím, že je spousta z nich tahle myšlenka ukradená, nebo ji prostě nevnímají. A taky se určitě najde hodně lidí, kteří se navzájem nemají rádi.“

Jaké rozdíly a v čem vnímáš mezi Čechy a Slováky?

„Rozdíly mezi Čechy a Slováky nevnímám. Vždy se najdou zlý i dobrý tu v Čechách, tak i na Slovensku. Spíš záleží, na koho právě narazíš. Jak jsem uváděl předtím, necítím se být v cizí krajině.“

Máš nějaké negativní zkušenost ze strany Čechů kvůli národnosti?

„Maximálně pár vtípků při koukání na fotbal nebo hokej, ale to bylo vzájemné. Něco rasistického, nebo ponižujícího jsem nezažil ani ve škole a ani v práci.“

Jsou podle tebe rozdíly mezi vnímáním Čechů na Slovensku a Slováků v České republice?

„To je těžko posoudit, protože žiju prakticky pořád v Praze a tady jsou na Slováky zvyklí. Takže vnímání Slováků tady v Praze je podle mě dobré, řekl bych jako bratry. Myslím, že hůř jsou vnímány Ukrajinci, Rusi nebo Asiati. Vnímání Čechů na Slovensku je stejné. Podle mé zkušenosti nikdo ze slovenských kamarádů neměl problém s Čechem nebo Češkou, kterou znali nebo přišli na návštěvu se mnou.“

Příloha č. 2 – výchozí data pro zkoumanou kategorii vývoj imigrace Slováků do České republiky v letech 2004 – 2010

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a občanství k 31. 12. 2004

Foreigners: by category of residence, sex and citizenship; 31 December 2004

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR

Source: Directorate of Alien and Border Police; Ministry of the Interior of the CR

Státní občanství	Celkem Total	z toho ženy incl.: Females	% žen % of females	Trvalý pobyt Permanent residence	z toho ženy incl.: Females	Azyl Asylum	z toho ženy incl.: Females	Přechodný EU/Dlouhodobý pobyt Temporary EU/Long-term residence	z toho ženy incl.: Females	Celkem povolení k pobytu Residence permits, total	z toho ženy incl.: Females	Víza nad 90 dní 90-day visas	z toho ženy incl.: Females	Citizenship
Celkem	255 917	103 034	40,3	99 467	49 270	1 6 23	674	92 390	31 510	193 480	81 454	62 437	21 580	Total
Celkem EU 25	80 246	31 600	39,4	37 999	19 625	1	-	27 479	8 37 1	65 479	27 996	14 3 767	60 4	Total EU 25, total
Belgie	283	77	27,2	129	31	-	-	115	31	244	62	39	15	Belgium
Dánsko	178	47	26,4	77	13	-	-	79	25	156	38	22	9	Denmark
Estonsko	29	16	55,2	18	13	-	-	10	3	28	16	1	-	Estonia
Finsko	106	46	43,4	46	19	-	-	53	26	99	45	7	1	Finland
Francie	1 362	441	32,4	524	166	-	-	734	253	1 258	419	104	22	France
Irsko	162	32	19,8	68	13	-	-	85	18	153	31	9	1	Ireland
Itálie	1 538	253	16,4	979	183	-	-	489	66	1 468	249	70	4	Italy
Kypr	44	4	9,1	32	2	1	-	11	2	44	4	-	-	Cyprus
Litva	160	94	58,8	90	62	-	-	64	29	154	91	6	3	Lithuania
Lotyšsko	74	49	66,2	44	30	-	-	22	15	66	45	8	4	Latvia
Lucembursko	11	1	9,1	6	-	-	-	4	1	10	1	1	-	Luxembourg
Maďarsko	494	179	36,2	384	141	-	-	95	34	479	175	15	4	Hungary
Malta	14	7	50,0	5	3	-	-	8	4	13	7	1	-	Malta
Německo	5 772	1 698	29,4	3 530	1 269	-	-	1 820	354	5 350	1 623	422	75	Germany
Nizozemsko	923	235	25,5	391	96	-	-	458	128	849	224	74	11	Netherlands
Polsko	16 826	8 770	53,9	11 511	8 166	-	-	4 108	441	15 619	8 607	646	163	Poland
Portugalsko	265	0	0	511	6	-	-	4 108	441	619	7	646	163	Portugal
Rakousko	44 208	17 465	38,6	21 1 068	6 343	-	-	18 848	9 107	39 1 916	15 450	5 164	2 15	Austria
Řecko	2 080	465	22,4	1 068	343	-	-	848	107	1 916	450	164	15	Greece
Slovensko	792	251	31,7	751	247	-	-	34	3	785	250	7	1	Slovakia
	47 354	18 274	38,6	16 978	8 494	-	-	17 419	6 573	34 397	15 067	12 957	3 207	

Slovensko	172	62	36,0	141	47	-	-	27	12	168	59	4	3	a	Sloveni
Spojené království	18	13	20,8	833	137	-	-	815	190	1 648	327	165	50		United Kingdom
Španělsko	231	80	34,6	144	55	-	-	77	22	221	77	10	3		Spain
Švédsko	345	125	36,2	229	89	-	-	86	25	315	114	30	11	n	Sweden
Ostatní země celkem	175	71	40,7	61	29	1 6	674	64 911	139	128	53	47	17		Other countries, total
	671	434		468	645	22				139	001	458	670	976	

Zdroj: Český statistický úřad (http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-00710001#.VHOLzouG_5M)

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství - k 31.12.2005

Foreigners: by category of residence, sex and citizenship; 31 December 2005

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR

Source: Directorate of Alien and Border Police; Ministry of the Interior of the CR

Státní občanství	Celkem Total	z toho ženy incl.: Females	% žen % of females	Celkem povolení k pobytu Residence permits, total	z toho ženy incl.: Females	Trvalý pobyt Permanent residence	z toho ženy incl.: Females	Azyl Asylum	z toho ženy incl.: Females	Přechodný EU/ /Dlouhodobý pobyt Temporary EU/ /Long-term residence	z toho ženy incl.: Females	Víz nad 90 dní 90-day and over visa	z toho ženy incl.: Females	Citizenship
Celkem	280	113	40,4	258	104	110	54	1 7	99	145	49	21	8 49	
Celkem EU 25	111	225	39,0	360	735	598	180	99	739	963	816	12	751	Total EU 25, total
Belgie	299	67	22,4	299	67	144	31	-	-	155	36	-	-	Belgium
Dánsko	205	50	24,4	205	50	83	15	-	-	122	35	-	-	Denmark
Estonsko	41	20	48,8	41	20	23	15	-	-	18	5	-	-	Estonia
Finsko	127	55	43,3	127	55	50	20	-	-	77	35	-	-	Finland
Francie	51	488	31,5	1 551	488	603	184	-	-	948	304	-	-	France
Irsko	230	49	21,3	230	49	91	17	-	-	139	32	-	-	Ireland
Itálie	61	285	16,2	1 761	285	1 079	193	-	-	682	92	-	-	Italy
Kypr	42	5	11,9	42	5	31	2	1	-	10	3	-	-	Cyprus
Litva	223	126	56,5	223	126	101	73	-	-	122	53	-	-	Lithuania
Lotyšsko	84	57	67,9	84	57	54	35	-	-	30	22	-	-	Latvia
Lucembursko	15	4	26,7	15	4	6	-	-	-	9	4	-	-	Luxembourg
Maďarsko	512	190	37,1	512	190	386	141	-	-	126	49	-	-	Hungary
Malta	17	8	47,1	17	8	6	3	-	-	11	5	-	-	Malta
Německo	7 1	1 97	27,5	7 187	1 97	3 957	1 38	-	-	3 230	590	-	-	German
	87	8		7 187	8	3 957	8	-	-	3 230	590	-	-	Germany

Nizozemsko	1 260	350	27,8	1 260	350	489	118	-	-	771	232	-	-	Netherlands
Polsko	810	1	49,0	810	1	384	3	-	-	6 426	708	-	-	Poland
Portugalsko	59	16	27,1	59	16	27	6	-	-	32	10	-	-	Portugal
Rakousko	2 368	505	21,3	2 368	505	1 161	357	-	-	1 207	148	-	-	Austria
Řecko	805	258	32,0	805	258	752	248	-	-	53	10	-	-	Greece
Slovensko	49 446	20 026	40,5	49 446	20 026	20 227	10 114	-	-	9 29 219	91 2	-	-	Slovakia
Slovinsko	184	66	35,9	184	66	150	52	-	-	34	14	-	-	Slovenia
Spojené království	2 235	458	20,5	2 235	458	986	154	-	-	1 249	304	-	-	United Kingdom
Španělsko	282	100	35,5	282	100	162	60	-	-	120	40	-	-	Spain
Švédsko	401	138	34,4	401	138	250	99	-	-	151	39	-	-	Sweden
Ostatní země celkem	192 967	79 205	41,0	171 216	70 715	68 396	32 842	1 98	7 739	101 022	37 134	21 751	8 49 0	Other countries, total

Zdroj: Český statistický úřad (http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-0071100#.VHOMZIUg_5M)

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství - k 31.12.2006

Foreigners: by category of residence, sex and citizenship; 31 December 2006

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR

Source: Directorate of Alien and Border Police; Ministry of the Interior of the CR

Státní občanství	Celkem Total	z to ho ženy incl.: Females	% žen % of females	Trvalý pobyt Permanent residence	z to ho ženy incl.: Females	Azyl Asylum	z to ho ženy incl.: Females	Přechodný EU/ /Dlouhodobý pobyt Temporary EU/ /Long-term residence	z to ho ženy incl.: Females	Celkem povolení k pobytu Residence permits, total	z to ho ženy incl.: Females	Víza nad 90 dní 90-day s- and - over visa	z to ho ženy incl.: Females	Citizenship
Celkem	323 343	129 443	40,0	139 185	66 391	1 8 87	790	155 164	52 047	296 236	119 228	27 107	10 215	Total
Celkem EU 25	102 886	38 702	37,6	45 009	22 706	0 0	0	57 877	15 996	102 886	38 702	0 0	0 0	EU 25, total
Belgie	357	83	23,2	155	30	-	-	202	53	357	83	-	-	Belgium
Dánsko	249	62	24,9	92	17	-	-	157	45	249	62	-	-	Denmark
Estonsko	47	22	46,8	28	16	-	-	19	6	47	22	-	-	Estonia
Finsko	155	65	41,9	56	21	-	-	99	44	155	65	-	-	Finland
Francie	1 869	575	30,8	654	190	-	-	1 215	385	1 869	575	-	-	France
Irsko	319	68	21,3	103	20	-	-	216	48	319	68	-	-	Ireland
Itálie	2 011	320	15,9	1 129	196	-	-	882	124	2 011	320	-	-	Italy
Kypr	48	7	14,6	34	4	-	-	14	3	48	7	-	-	Cyprus
Litva	286	153	53,5	113	80	-	-	173	73	286	153	-	-	Lithuania

Lotyšsko	90	58	64,4	58	36	-	-	32	22	90	58	-	-	Latvia
Lucembur sko	19	6	31,6	7	-	-	-	12	6	19	6	-	-	Luxemb ourg
Maďarsko	535	197	36,8	388	141	-	-	147	56	535	197	-	-	Hungary
Malta	18	8	44,4	7	4	-	-	11	4	18	8	-	-	Malta
Německo	109	8	23,4	4 220	1 46	-	-	5 889	902	109	8	-	-	German
Nizozems ko	17	495	28,8	551	132	-	-	1 166	363	1 717	495	-	-	Netherla nds
Polsko	18	8 88	47,0	11	7 94	-	-	-	-	18	8 88	-	-	Poland
Portugals ko	894	3	28,6	320	0	-	-	7 574	943	894	3	-	-	Portugal
Rakousko	70	20	19,7	28	6	-	-	42	14	70	20	-	-	Austria
Řecko	3 0	595	32,2	1 196	358	-	-	1 826	237	3 022	595	-	-	Greece
Slovensk o	805	259	40,2	720	240	-	-	85	19	805	259	-	-	Slovakia
Slovensko	58	23	34,4	22	11	-	-	-	-	12	58	23	-	Sloveni
Slovensko	384	494	34,4	472	420	-	-	35 912	074	384	494	-	-	a
Slovensko	192	66	21,6	150	51	-	-	42	15	192	66	-	-	United
Spojené království	2 8	620	33,8	1 088	170	-	-	1 785	450	2 873	620	-	-	Kingdom
Španělsk o	73	122	34,2	179	63	-	-	182	59	361	122	-	-	Spain
Švédsko	361	156	34,2	261	105	-	-	195	51	456	156	-	-	Sweden
Ostatní země	456	90	41,2	94	43	1 8	790	97 287	051	36	193	80	27	Other
celkem	220	741	41,2	176	685	87	790	97 287	051	36	193	80	27	countries, total

Zdroj: Český statistický úřad (http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-0071122#.VHOHGouG_5M)

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství - k 31.12.2007

Foreigners: by category of residence, sex and citizenship; 31 December 2007

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie
Ministerstva vnitra ČR

Source: Directorate of Alien Police; Ministry of the
Interior of the CR

Státní občanství	Celkem Total	z toho ženy incl.: Females	% žen % of females	Trvalý pobyt Permanent residence	z toho ženy incl.: Females	Azyl Asylum	z toho ženy incl.: Females	Přechodný EU/ /Dlouhodobý pobyt Temporary EU/ /Long-term residence	z toho ženy incl.: Females	Celkem povolení k pobytu Residence permits, total	z toho ženy incl.: Females	Víz a nad 90 dní 90-day s- and - over visa	z toho ženy incl.: Females	Citizenship
Celkem	394	156	39,6	157	74	2 0	853	188	63	347	138	46	17	Total
Celkem EU 27	345	145	36,5	512	689	30	853	107	013	649	555	696	590	Total EU 27, total
Belgie	131	47	36,5	52	25	-	-	78 310	21	131	47	-	-	Belgium
Bulharsko	052	786	24,4	596	987	146	56	78 310	743	052	786	-	-	Bulgaria
Dánsko	422	103	24,4	161	30	-	-	261	73	422	103	-	-	Denmark
Estonsko	5 0	1 83	36,3	3 027	1 14	25	12	1 994	679	5 046	1 83	-	-	Estonia
	46	2	26,0	94	17	-	-	194	58	288	75	-	-	
	288	75	44,1	29	17	-	-	30	9	59	26	-	-	

Finsko	190	78	41,1	56	20	-	-	134	58	190	78	-	-	Finland
Francie	2 140	634	29,6	704	194	-	-	1 436	440	2 140	634	-	-	France
Irsko	431	95	22,0	116	26	-	-	315	69	431	95	-	-	Ireland
Itálie	2 351	370	15,7	1 186	208	-	-	1 165	162	2 351	370	-	-	Italy
Kypr	57	9	15,8	35	4	-	-	22	5	57	9	-	-	Cyprus
Litva	356	186	52,2	130	89	-	-	226	97	356	186	-	-	Lithuania
Lotyšsko	104	62	59,6	63	38	-	-	41	24	104	62	-	-	Latvia
Lucembursko	21	7	33,3	7	-	-	-	14	7	21	7	-	-	Luxembourg
Maďarsko	587	220	37,5	395	147	-	-	192	73	587	220	-	-	Hungary
Malta	21	9	42,9	7	4	-	-	14	5	21	9	-	-	Malta
Německo	15 304	9	19,4	4 420	1 508	-	-	11 280	1 541	15 304	9	-	-	Germany
Nizozemsko	700	2 240	29,5	4 420	596	-	-	11 280	1 519	700	2 240	-	-	Netherlands
Polsko	20 601	661	45,7	11 281	7 905	-	-	1 644	1 515	20 601	661	-	-	Poland
Portugalsko	106	30	28,3	33	6	-	-	73	24	106	30	-	-	Portugal
Rakousko	3 73	646	19,2	1 208	357	-	-	2 165	289	3 73	646	-	-	Austria
Rumunsko	3 298	1 220	37,0	2 123	963	121	44	1 054	213	3 298	1 220	-	-	Romania
Řecko	811	254	31,3	687	228	-	-	124	26	811	254	-	-	Greece
Slovensko	67	27	40,6	24	12	-	-	15	67	67	27	-	-	Slovakia
Slovensko	889	554	33,2	435	540	-	-	43 454	014	889	554	-	-	Slovenia
Slovinsko	211	70	33,2	150	49	-	-	61	21	211	70	-	-	Slovenia
Spojené království	3 775	846	22,4	1 197	181	-	-	2 578	665	3 775	846	-	-	United Kingdom
Španělsko	75	157	34,6	188	65	-	-	266	92	454	157	-	-	Spain
Švédsko	454	173	33,2	268	108	-	-	253	65	454	173	-	-	Sweden
Ostatní země	521	108	41,2	104	48	1 884	797	109	41	521	108	46	17	Other countries, total
celkem	293	359	41,2	916	702	84	797	797	270	597	769	696	590	

Zdroj: Český statistický úřad (http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-0071143#.VHOHF4uG_5M)

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství - k 31. 12. 2008														
Foreigners: by category of residence, sex and citizenship; 31 December 2008														
Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie, Odbor azylové a migrační politiky (MV ČR)											Source: Directorate of Alien Police, Asylum and Migration Policies Department (MI CR)			
Státní občanství	Celkem	z toho muži	% žen	Trvalý pobyt	z toho muži	Azylové	z toho muži	Přechodný	z toho muži	Celkem	z toho muži	Víza	z toho muži	Citizenship
	Total	incl. Fem	of females	Permanent residence	incl. Fem	Asylum	incl. Fem	Temporary	incl. Fem	Residence	incl. Fem	incl. Fem	incl. Fem	

		al es		nc e	al es		al es	mp ora ry EU/ /Lo ng- ter m resi den ce	al es	sid en ce per mit s, tot al	al es	0- d a y s- a n d- o v er vi s a	al es	
Celkem cizinci	43 9 49 8	17 4 41 1	39 7	17 2 19 1	81 00 8	1 9 3	82 1	233 440	80 98 1	40 7 56 4	16 2 81 0	3 1 9 3 4	11 60	Foreigners, total
Celkem EU 27	14 5 97 4	53 36 36 6	36 6	53 55 8	26 44 1	1 4 4	57	92 272	26 86 8	14 5 97 4	53 36 6	-	-	EU 27, total
Belgie	48 5	11 7	24 1	16 8	32	-	-	317	85	48 5	11 7	-	-	<i>Belgium</i>
Bulharsko	5 94 5	2 13 7	35 9	3 06 6	1 15 9	2 3	12	2 8 56	96 6	5 94 5	2 13 7	-	-	<i>Bulgria</i>
Dánsko	31 1	80	25 7	96	18	-	-	215	62	31 1	80	-	-	<i>Denmark</i>
Estonsko	71	31	43 7	30	17	-	-	41	14	71	31	-	-	<i>Estonia</i>
Finsko	23 1	95	41 1	55	20	-	-	176	75	23 1	95	-	-	<i>Finland</i>
Francie	2 44 5	72 8	29 8	72 8	19 9	-	-	1 7 17	52 9	44 5	72 8	-	-	<i>France</i>
Irsko	55 5	12 2	22 0	11 9	26	-	-	436	96	55 5	12 2	-	-	<i>Ireland</i>
Itálie	2 61 6	41 9	16 0	19 8	20 5	-	-	1 4 18	21 4	2 61 4	41 9	-	-	<i>Italy</i>
Kypr	67	13	4 19	35	4	-	-	32	9	67	13	-	-	<i>Cyprus</i>
Litva	41 3	21 3	51 6	13 6	92	-	-	277	12 1	41 3	21 3	-	-	<i>Lithuania</i>
Lotyšsko	11 9	75	63 0	65	40	-	-	54	35	11 9	75	-	-	<i>Latvia</i>
Lucembursko	23	7	30 4	7	-	-	-	16	7	23	7	-	-	<i>Luxembourg</i>
Maďarsko	65 3	24 9	38 1	39 5	14 9	-	-	258	10 0	65 3	24 9	-	-	<i>Hungary</i>
Malta	21	9	42 9	8	4	-	-	13	5	21	9	-	-	<i>Malta</i>
Německo	17 49 6	3 35 3	4 19 2	4 42 8	1 52 1	-	-	068	1 83 2	17 49 6	3 35 3	-	-	<i>Germany</i>
Nizozemsko	2 60 4	79 3	30 5	60 6	14 2	-	-	1 9 98	65 1	2 60 4	79 3	-	-	<i>Netherlands</i>
Polsko	21 71 0	9 79 7	45 1	13 7	81 8	-	-	573	10 97 9	21 71 0	9 79 7	-	-	<i>Poland</i>
Portugalsko	14 0	40	28 6	34	6	-	-	106	34	14 0	40	-	-	<i>Portugal</i>
Rakousko	3 58 0	69 2	19 3	19 4	34 8	-	-	2 3 86	34 4	3 58 0	69 2	-	-	<i>Austria</i>

Rumunsko	3 73	1 36	36 1,4	2 14	96 2	1 2	45	1 73	34 8	3 73	1 36	-	-	Romania
Řecko	85 6	25 8	30 1,1	67 3	22 1	-	-	183	37	85 6	25 8	-	-	Greece
Slovensko	76 03	31 30	41 2,2	25 40	13 04	-	-	50	18 25	76 03	31 30	-	-	Slovakia
Slovinsko	23 5	80 80	34 ,0	15 1	50	-	-	84	30	23 5	80 80	-	-	Slovenia
Spojené království	4 51	1 02	22 4,7	1 21	18 4	-	-	3 95	2 0	84 51	2 02	-	-	United Kingdom
Španělsko	55 3	18 9	34 2,2	19 4	66	-	-	359	12 3	55 3	18 9	-	-	Spain
Švédsko	56 3	18 2	32 3,3	26 8	10 8	-	-	295	74	56 3	18 2	-	-	Sweden
Ostatní země celkem	29 3 4	12 1 5	41 41,2	11 8 3	54 7 7	1 7 9	76 4	141 168	54 11 3	26 1 59	10 9 44	3 9 3	11 60	Other countries, total

Zdroj: Český statistický úřad (http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-0071166#.VHOHFouG_5M)

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství - k 31. 12. 2009

Foreigners: by category of residence, sex and citizenship; 31 December 2009

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie,
Odbor azylové a migrační politiky (MV ČR)

Source: Directorate of Alien Police,
Asylum and Migration
Policies Department (MI CR)

Státní občanství	Celkem Total	z toho ženy incl.: Females	% žen % of females	Pobyt na 12 měsíců a více Residence permits for 12 months and more	z toho ženy incl.: Females	z toho trvalý pobyt incl.: Permanent residence	z toho ženy incl.: Females	Azyl Asylum	z toho ženy incl.: Females	Viza nad 90 dní 90- days- and- over visa	z toho ženy incl.: Females	Citizenship
Celkem cizinci	434 600	178 976	41	423 661	174 073	180 359	84 796	2 0 97	879	8 8 42	4 02 4	Foreigners, total
Celkem EU 27	137 164	53 655	39	137 017	53 598	54 900	062	147	57	0	0	EU 27, total
Belgie	447 6 42	105 2 33	23	447	105 2 32	171	33 1 16	-	-	-	-	Belgium
Bulharsko	8	2	36	6 403	0	3 076	2	25	12	-	-	Bulgaria
Dánsko	288	72	25	288	72	96	19	-	-	-	-	Denmark
Estonsko	81	39	48	81	39	30	17	-	-	-	-	Estonia
Finsko	221 2 27	89	40	221	89	56	20	-	-	-	-	Finland
Francie	8	660	29	2 278	660	748	203	-	-	-	-	France
Irsko	545 2 55	122	22	545	122	125	28	-	-	-	-	Ireland
Itálie	8	416	16	2 558	416	1 215	207	-	-	-	-	Italy
Kypr	73	16	22	73	16	36	5	-	-	-	-	Cyprus
Litva	432	227	53	432	227	147	99	-	-	-	-	Lithuania
Lotyšsko	147	96	65	147	96	65	40	-	-	-	-	Latvia
Lucembursko	17	6	35	17	6	7	-	-	-	-	-	Luxembourg
Maďarsko	654	256	39	654	256	392	146	-	-	-	-	Hungary
Malta	21	8	38	21	8	8	4	-	-	-	-	Malta

Německo	13 792	2 949	21	13 792	2 949	4 416	1 513	-	-	-	-	Germany
Nizozemsko	2 507	773	31	2 507	773	627	149	-	-	-	-	Netherlands
Polsko	19 273	9 670	50	19 273	9 670	10 996	7 700	-	-	-	-	Poland
Portugalsko	143 299	41	29	143 299	41	35	7	-	-	-	-	Portugal
Rakousko	2 421	643	21	2 992	643	1 183	338	-	-	-	-	Austria
Rumunsko	3	5	36	4 091	0	2 213	995	122	45	-	-	Romania
Řecko	862 73	258 31	30	862 73	258 31	659	216 13	-	-	-	-	Greece
Slovensko	446	928	43	73 446	928	26 734	746	-	-	-	-	Slovakia
Slovinsko	252	88	35	252	88	152	49	-	-	-	-	Slovenia
Spojené království	4 363	983	23	4 363	983	1 240	190	-	-	-	-	United Kingdom
Španělsko	565	193	34	565	193	197	68	-	-	-	-	Spain
Švédsko	566	180	32	566	180	276	108	-	-	-	-	Sweden
Celkem ostatní země	297 436	125 321	42	286 644	120 475	125 459	57 734	1 950	822	8 42	4 024	Other countries, total

Zdroj: Český statistický úřad (http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-0071189#.VHOHFuG_5M)

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství - k 31.12.2010

Foreigners: by category of residence, sex and citizenship; 31 December 2010

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie,
Odbor azylové a migrační politiky (MV ČR)

Source: Directorate of Alien Police,
Asylum and Migration
Policies Department (MI CR)

Státní občanství	Celkem Total	z toho ženy incl.: Females	% žen % of females	Pobyt na 12 měsíců a více Residence permits for 12 months and more	z toho ženy incl.: Females	z toho trvalý pobyt incl.: Permanent residence	z toho ženy incl.: Females	Azyl Asylum	z toho ženy incl.: Females	Víza nad 90 dní 90- days -and- over visa	z toho ženy incl.: Females	Citizenship
Celkem cizinci	426 423	180 980	42	415 755	176 036	188 952	89 181	2 132	900	8 536	4 044	Foreigners, total
Celkem EU 27	554 554	212 212	41	408 408	155 155	57 461	382 382	146 146	57 57	-	-	EU 27, total
Belgie	472	112	24	472	112	182	35	-	-	-	-	Belgium
Bulharsko	6 952	2 561	37	6 927	2 549	3 120	6	25	12	-	-	Bulgaria
Dánsko	273	69	25	273	69	94	16	-	-	-	-	Denmark
Estonsko	92	49	53	92	49	32	18	-	-	-	-	Estonia
Finsko	227	91	40	227	91	60	20	-	-	-	-	Finland
Francie	2 282	666	29	2 282	666	768	204	-	-	-	-	France
Irsko	537	122	23	537	122	133	28	-	-	-	-	Ireland
Itálie	8	439	17	2 608	439	1 235	213	-	-	-	-	Italy
Kypr	81	16	20	81	16	36	5	-	-	-	-	Cyprus
Litva	440	232	53	440	232	161	109	-	-	-	-	Lithuania
Lotyšsko	193	119	62	193	119	65	40	-	-	-	-	Latvia
Lucembursko	13	4	31	13	4	6	-	-	-	-	-	Luxembourg
Maďarsko	713	287	40	713	287	394	148	-	-	-	-	Hungary

Malta	17	6	35	17	6	8	4	-	-	-	-	-	Malta
	13	2 95			2 95		1 50						
Německo	871	6	21	13 871	6	4 435	6	-	-	-	-	-	Germany
	2 44												
Nizozemsko	6	760	31	2 446	760	650	154	-	-	-	-	-	Netherlands
	18	9 67			9 67		7 65						
Polsko	242	1	53	18 242	1	10 959	8	-	-	-	-	-	Poland
Portugalsko	163	43	26	163	43	36	7	-	-	-	-	-	Portugal
	2 92												
Rakousko	4	633	22	2 924	633	1 180	334	-	-	-	-	-	Austria
	4 53	1 60			1 56		1 01						
Rumunsko	1	9	36	4 410	4	2 244	0	121	45	-	-	-	Romania
Řecko	872	262	30	872	262	649	211	-	-	-	-	-	Greece
	71	33			33		15						
Slovensko	780	048	46	71 780	048	29 073	035	-	-	-	-	-	Slovakia
Slovinsko	272	93	34	272	93	155	49	-	-	-	-	-	Slovenia
Spojené království	4 35	6	22	4 356	6	1 308	203	-	-	-	-	-	United Kingdom
Španělsko	636	210	33	636	210	198	69	-	-	-	-	-	Spain
Švédsko	561	190	34	561	190	280	110	-	-	-	-	-	Sweden
Celkem ostatní země	290	125	43	280	120	131	60	1 9	8 5	4 04	36	4	Other countries, total
	869	768	43	347	881	491	799	86	843	36	4		

Zdroj: Český statistický úřad (http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-0071203#.VHOHEouG_5M)